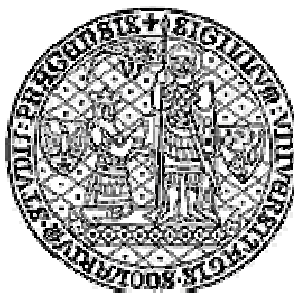

UNIVERZITA KARLOVA

Přírodovědecká fakulta

Katedra demografie a geodemografie

**ČESKÝ BANÁT – VYMÍRAJÍCÍ KOMUNITA NEBO
OBLAST S PERSPEKTIVNÍ BUDOUCNOSTÍ?**

**THE CZECH BANAT - A DYING COMMUNITY OR
A REGION WITH PROSPEROUS FUTURE?**

Bakalářská práce

Iva Blůmelová

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením školitelky doc. RNDr. Dagmar Džurové a že jsem všechny použité prameny řádně citovala.

Jsem si vědoma toho, že případné využití výsledků, získaných v této práci, mimo Univerzitu Karlovu v Praze je možné pouze po písemném souhlasu této univerzity.

Svoluji k zapůjčení této práce pro studijní účely a souhlasím s tím, aby byla řádně vedena v evidenci vypůjčovatelů.

V Kolíně 20. května 2010

.....

podpis

Na tomto místě chci vyjádřit poděkování doc.RNDr. Dagmar Džurové CSc. za odborné vedení, vstřícnost a mnoho cenných rad k mé bakalářské práci. Dále děkuji učitelům z českých obcí v Rumunsku, Nanynce Nedbalové, Matěji Březnovi, Josefovi Mlezivovi a Petru Skořepovi, za pomoc s dotazníky. Dále mé poděkování patří Tomáši Hurtovi, Jiřímu Lodrovi, Jiřímu Vydrovi, Sestře Michaele za mnoho cenných informací a dále Heleně Duchové, která mi umožnila přístup k archivním materiálům Diecézní charity v Plzni. Také bych chtěla poděkovat rodině a mým nejbližším za podporu při psaní této práce.

Český Banát - vymírající komunita nebo oblast s perspektivní budoucností?

Abstrakt

Český Banát je území v Rumunsku, ve kterém žije v šesti typicky českých obcích početná česká komunita. Po více než 180 let si udržela český jazyk, tradice, zvyky i způsob života. Po změně režimu v roce 1989 mnoho obyvatel odchází do rumunských měst nebo zpět do České republiky. Práce se zabývá historií osídlení, vývojem počtu obyvatel, způsobem obživy a školstvím v těchto obcích. Na základě šetření, které proběhlo ve školách, jsou zpracovány názory a postoje mladé generace o představách budoucího života. Protože formy pomoci směřující do oblasti z České republiky jsou pro budoucí vývoj důležité, jí jim věnována samostatná kapitola. Na závěr je nastíněna možná budoucnost této komunity, která je nyní díky reemigraci ve velkém ohrožení.

Klíčová slova: Češi v zahraničí, Banát, Rumunsko

The Czech Banat - a dying community or a region with prosperous future?

Abstract

The Czech Banát is an area in Romania where a populous Czech community lives in six typically Czech villages. It has preserved the Czech language, traditions, customs and the way of living for more than 180 years. After the change of the political regime in 1989 many inhabitants have abandoned these villages for Romanian cities or have returned back to the Czech Republic. This research deals with the history of settlement, the development of the size of the population, ways of a living and education in these villages. Based on research made in schools, the opinions and views of the young generation about their future life were explored. Because of the importance of the aid provided by the Czech Republic to this area, it is dealt with in an independent chapter. In the last section, the future of this community threatened by re-emigration is discussed.

Keywords: Czechs abroad, Banat, Romania

Obsah

Přehled použitých zkratk	7
1 Úvod	8
1.1 Struktura práce	9
1.2 Cíl práce	9
1.3 Metodika	9
1.4 Diskuze s literaturou	10
2 Historie	11
2.1 Historie území do příchodu Čechů	11
2.2 Situace v Čechách před odchodem Čechů	12
2.3 Historie osídlení území českými migranty	12
3 Obyvatelé sledovaných obcí	15
3.1 Vývoj počtu obyvatel ve sledovaných obcích	15
4 Způsob obživy	18
4.1 Situace na počátku osídlení	18
4.2 Hornictví	19
4.3 Zemědělství	20
4.4 Řemesla	20
5 Školství	22
5.1 Začátek povinné školní docházky	22
5.2 Dnešní systém výuky	23
5.3 Situace v šetřených obcích	24
6 Vlastní šetření	26
6.1 Sběr dat a metodika	26
6.2 Prezentace výsledků	27
6.3 Diskuze zjištění	34
7 Formy pomoci přicházející z České republiky	36
7.1 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR	37
7.2 Ministerstvo zahraničních věcí ČR	37
7.3 Člověk v tísni	38
7.3.1 Projekty Člověka v tísni v roce 2009	38
7.4 Charita České republiky	41
7.4.1 Česká katolická charita v Brněnské diecézi	41
7.4.2 Diecézní charita Plzeň	42
7.5 Sdružení S, o.s.	43
7.6 Asociace turistických oddílů mládeže ČR	44
7.7 Milosrdné sestry sv. Kříže	44
8 Hodnocení a návrhy na zlepšení	45
8.1 Zdravotní péče	45

8.2 Pomoc během sezónních prací.....	46
8.3 Změna samosprávy	46
9 Diskuze - perspektivy a budoucnost sledované oblasti	47
9.1 Zaměstnání.....	47
9.2 Turismus	48
10 Závěr	50
Seznam použitých zdrojů.....	52
Přílohy.....	54

Přehled použitých zkratk

A-TOM	Asociace turistických oddílů mládeže ČR
ČR	Česká republika
DCHP	Diecézní charita Plzeň
DSSČR	Demokratický svaz Slováků a Čechů v Rumunsku
ECEAT	Evropské sdružení ekoagroturistiky
EU	Evropská unie
INNSE	National Institute of Statistics - Romania
KČT	Klub českých turistů
MŠMT ČR	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
MZV ČR	Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

Kapitola 1

Úvod

Území Banát (Banat německy, rumunsky, srbsky a Bánság maďarsky) (Kósa-Filep 1975, s. 63 v Békési 2001, s. 126) je geografický termín používaný teprve od 18. století. Je odvozen z německé verze latinského slova banatus (Kristó 1994, s. 78 v Békési 2001, s. 126). Banát leží v jihovýchodní Evropě v jižní části části Karpatské pánve. Území je specifické svou polohou příslušející do území tří státních celků (Rumunska, Srbska a Maďarska). Na severu je ohraničen řekou Mures, na západě Tisou, na jihu Dunajem a Karpaty na východě.

Na jihu území poblíž Dunaje žije v šesti typicky českých obcích početná česká komunita. Tato oblast se nazývá Český Banát, zabírá rozlohu téměř 25 kilometrů na šířku a 50 kilometrů na délku. Jedná se o nejzachovalejší českou komunitu mimo území ČR. Po více než 180 let si tato komunita udržela český jazyk, tradice, zvyky i způsob života. I když mnozí krajané dnes již česky nemluví, uchovávají si povědomí sounáležitosti s českým národem a s kulturou svých předků. Místní lidé jsou skromní, uctiví a pracovití. Velkou roli zde hraje i náboženství. Po změně režimu v roce 1989 se situace mění, mnoho obyvatel odchází do rumunských měst nebo zpět do České republiky. V Banátu je všeobecně známé rčení: „Za chlebem jsme přišli, za chlebem odcházíme“.

Český Banát jsem navštívila v červenci roku 2009 a zanechal ve mně hluboký dojem, proto jsem se rozhodla ve své bakalářské práci zaměřit pozornost právě na tuto oblast. Dalším důvodem, který mě k tomu tématu vedl, je velmi zajímavá historie této krásné oblasti a demografické aspekty místních obyvatel.

1.1 Struktura práce

Bakalářská práce je rozdělena do deseti kapitol. První kapitola je věnována úvodním poznámkám, v druhé části o historii je dokumentován vývoj osídlení od dob kolonizace Českého Banátu až po současnost. Další kapitoly popisují vybrané socioekonomické charakteristiky území - obyvatelstvo, způsob obživy a školství. Následuje vlastní šetření, ve kterém jsou zpracovány odpovědi na základě zaslaných dotazníků, které vyplnily děti navštěvující školy v českých obcích. Sedmá kapitola je věnována formám pomoci přicházející z České republiky, které v následující kapitole hodnotím a navrhuji určité změny. V deváté kapitole se zamyslím nad perspektivami dané oblasti. Závěr obsahuje nastínění budoucnosti a shrnutí celé práce.

1.2 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je snaha podat ucelenější pohled na aktuální situaci v Českém Banátu v kontextu s historickým vývojem, shrnout formy pomoci, které do dané oblasti přicházejí, zamyslet se nad budoucností území. S pomocí šetření bylo cílem předložené práce zachytit názory dětí navštěvující školy v Českém Banátu na budoucí život, znalost české kultury, vnímání turistů v této oblasti a pokusit se vysvětlit hlavní odlišnosti jejich postojů.

1.3 Metodika

Pro psaní prvních pěti kapitol mi posloužila uvedená literatura. V kapitole Obyvatelstvo jsem použila údaje získané přímo z INNSE, které jsou běžně nedostupné. Cílem této práce bylo analyzovat názory a postoje dětí navštěvující školy v českých obcích. K tomuto účelu jsem vytvořila vlastní dotazník, který byl zaslán zprostředkovatelům šetření, tj. učitelům čtyř českých obcí. Dvě české obce nebyly do výzkumu zařazeny, protože se v nich nenachází internetový signál. Práce se sedmou kapitolou o formách pomoci, které přicházejí z České republiky, spočívala především v hledání informací na internetových stránkách jednotlivých organizací a následná emailová korespondence s koordinátory jednotlivých projektů. Navštívila jsem sídlo Diecézní charity Plzeň, kde mi byl umožněn přístup do archivu k běžně nedostupným materiálům.

1.4 Diskuze s literaturou

O české komunitě a životě české komunity v Rumunsku bylo uveřejněno mnoho publikací. Většinou se jedná o literaturu historickou, která souvisí především s vývojem osídlení.

Studie Mileny Secké (1995) ve sborníku *Češi v cizině 8* se věnuje historickému pohledu na vývoj osídlení, situaci v Rakouské monarchii před odchodem krajanů, migrací do oblasti Českého Banátu, životem krajanů od konce 19. století až do roku 1947. Zahrnuje tedy i období poválečné reemigrace do Čech.

Publikace *Český Banát* (2009) vydaná u příležitosti pořádání stejnojmenné výstavy v Národním muzeu zase vychází z výzkumu, který se v letech 2007-2009 konal v obcích s českou menšinou v Českém Banátu. Hlavní důraz je kladen na etnologické jevy, na zvyky a tradice. Na knize spolupracovali i přírodovědci a znalci knižní kultury.

Petr Kokaisl a kolektiv (2009) napsal knihu *Krajané: Po stopách Čechů ve východní Evropě*. Tato kniha je výsledkem projektu, kterého se zúčastnili studenti Provozně ekonomické fakulty ČZÚ v Praze a studenti filosofické fakulty Karlovy univerzity a Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity. Hlavním cílem bylo popsat aktuální situaci v českých krajanských komunitách ve východní Evropě. V knize je popisována situace Čechů nejen v českých obcích v Rumunsku, ale také v blízkém městě Oršava i v malých lokalitách Bersázka, Lubková a obci Pereg. Tato kniha je velmi přínosná reálným popisem současné situace. Hlavními tématy jsou - počet obyvatel, školství v českém jazyce, používání češtiny jako hlavního (rodného) jazyka a vnímání české etnicity.

Další, kdo se české menšině v Rumunsku věnuje, je Jaroslav Svoboda (1999). Velký důraz klade na hospodářské a sociální poměry území.

Od devadesátých let začalo o životě v Českém Banátu vycházet mnoho článků v různých časopisech. O životě této specifické české komunity se psalo v časopisech *Lidé a Země* (4/2003, 3,7/2004, 10/2005, 4,11/2006, 8/2008), *Reflex* (10/2003, 7/2006), *Koktejl* (6/1998), *Turista* (4,5/2005) a *Geografické rozhledy* (3/2008).

Kapitola 2

Historie

K pochopení současné situace v Českém Banátu je vhodné zmínit historii osídlení. I když čeští vystěhovalci odcházeli za lepším a snadnějším životem, mnohokrát byla situace jiná. Museli čelit mnoha problémům.

Tímto tématem se zabývala například Milena Secká (1995). Její poznatky se staly základem pro následující část předložené práce.

2.1 Historie území do příchodu Čechů

Banát byl ve středověku součástí Uherského království a po prohrané bitvě u Moháče od roku 1526 do začátku 18. století se ocitl pod nadvládou Turků. Nadvláda skončila v roce 1718 tzv. mírem požarevackým. Turci byli rakouskými vojsky vytlačeni za Dunaj a toto území se pak stalo součástí habsburské monarchie. Banát byl téměř neosídlen, žilo zde nepříliš početné původní obyvatelstvo (Rumuni, Srbové) a také obyvatelé etnických skupin (Cikáni, Židé, Turci). Atraktivní banátské roviny na severu území byly brzo osidlovány. Ze severu a západu území kolonizovali území sasští a švábští Němci, Maďaři, Bulhaři a Slováci, vrchoviny na sever od řeky Nery obsadili v 18. století Němci z Alsaska, Tyrolska i Štýrska a Chorvati, tzv. Karašované. Hornatý jih mezi řekami Dunajem a Nerou zůstal neosídlen. Pro Rakousko-Uhersko to byl problém nejen hospodářský, ale především vojenskostrategický. Hrozilo nebezpečí tureckého útoku, a proto bylo potřeba strategické území jižního Banátu rychle osídlit.

2.2 Situace v Čechách před odchodem Čechů

Situace v Čechách na konci 18. století nebyla nijak příznivá. Marie Terezie a Josef II. zavedli mnoho reforem. Toleranční patent a patent o zrušení nevolnictví byly důležité pro rozvoj kapitalismu ve městech i na vesnicích. Poddaní se stali méně závislí na vrchnosti a snadněji se rozvíjel pracovní trh, který byl nezbytný pro rozvoj manufaktur a prvních továren. Tato opatření měla zlepšit situaci nejširších vrstev, ale narážela na odpor vrstev vládnoucích. Po smrti Josefa II. byla opět snaha vrátit Rakouskou monarchii do předreformního období.

Situace na venkově také nebyla jednoduchá. Konec 18. století s sebou přinesl pokrok v zemědělské technice a v hospodářských systémech při obdělávání zemědělské půdy. Nové technologie, plodiny a techniky se využívaly na velkostatkách. Drobná rolnická hospodářství, utlačovaná poddanským a robotním systémem, hospodařila beze změny. Na konci 18. a na počátku 19. století nastalo období neúrody. Mnoho rolníků se zadlužilo a přišlo o veškerý svůj majetek. Další katastrofa přišla v roce 1811 – státní bankrot. Poddaní byli závislí na bohatých sedlácích a museli státu odvádět naturální dávky pro potřeby armády a navíc byli povinni podstupovat vojenskou povinnost. Hospodářské a sociální podmínky poddaného lidu se od konce 18. století stále zhoršovaly.

Ve městech vznikaly první manufaktury. Zároveň rostla skupina chudých pracovníků, kteří byli závislí na svých bohatých mistrech. Nelze se divit nespokojenosti poddaných, ale také drobných rolníků, jejichž řemesla ztrácela význam. Nespokojení lidé hledali lepší podmínky pro život.

2.3 Historie osídlení území českými migranty

Impuls k první vlně českého osídlení v rumunském Banátu dal pan Magyarly, podnikatel se dřevem, pocházející z Oravice. Měl pronajaté pohraniční lesy a sháněl dřevorubce a lesní dělníky. Sliboval přidělení půdy, osvobození od vojenské služby, roboty a daní. Nalákal několik desítek českých chudých rodin, které se vydaly za lepším životem. Cesta do Banátu nebyla jednoduchá, první emigranti museli nejprve pěšky do Vídně, odkud pokračovali po Dunaji do Rumunska. Místo slíbené půdy bylo celé území zalesněno a pro osadníky nebylo připraveno žádné bydlení. Roku 1823 byla

založena první česká obec Svatá Alžběta (Elisabethfeld), která později kvůli nedostatku vody zanikla. Další obec, Svatá Helena, byla s největší pravděpodobností založena v letech 1824-1825. Obě údajně dostaly svá jména podle Magyaryho dcer. Magyary v roce 1827 zrušil těžbu dřeva a čeští osadníci v nouzi požádali o přijetí do 13. rumunsko-banátského pohraničního okruhu.

Druhou vlnu české migrace organizovaly rakouské vojenské úřady v letech 1827-1828 za účelem zajištění pohraničnicků do neobydleného území. V této době byly založeny podle vojenských strategických plánů další české obce: Bígr, Eibentál, Rovensko, Šumice, největší česká obec Gernik a také obce Frauenwiese (Frauvízn, Poiana Muierii), která v 60. letech 19. století zanikla. Celkem bylo založeno dvanáct obcí, dnes jich můžeme v Českém Banátu navštívit pouze šest.

Čeští kolonisté pocházeli z různých oblastí Čech: Pardubicka, Královéhradecka, Chrudimska, Jaroměřska, Domažlicka, Plzeňska, Klatovska, z okolí Prahy, Berounska, Hořovicka, Slánska, Českobrodská, Kouřimska a Příbramska, ale také z Kolínska a Kutnohorska. Ve druhé polovině 19. století se české komunity usadily také v několika obcích na západě Rumunska a sekundární migrací odcházely do menších měst jako je Oršava nebo Nová Moldava, ale také např. do Aradu nebo Temešváru.

První vlnou reemigrace se zabývá práce Jecha a kol. (1992). Počet obyvatel v Českém Banátu od počátku osídlení stoupal. Oblasti nebyly výrazně ovlivněny světovými válkami a před druhou světovou válkou zde byl počet obyvatel největší v historii českého osídlení. V obcích, které leží převážně v údolích mezi kopci, docházelo pozvolna k přelidňování a nedostatku zemědělské půdy.

Po skončení druhé světové války po roce 1945 došlo k přelomové situaci. Z českého pohraničí byli odsunuti Němci a česká vláda vyzvala všechny Čechy v zahraničí k návratu do své vlasti. Vládním nařízením ze dne 28. května 1946 bylo uloženo Ministerstvu sociální péče, aby organizovalo reemigraci Čechů a Slováků v cizině. Banát opustilo mnoho obyvatel českého původu, ale zároveň došlo k výraznému zlepšení sociálních podmínek.

Do Československa bylo z této oblasti vypraveno 31 transportů. V Košicích dostali reemigranti podporu 300 Kčs a pokračovali přes Prahu do Chebu, kde byl hlavní sběrný tábor pro rumunské reemigranty. Tam zůstávali do té doby, než si našli zaměstnání, především v průmyslu. Mnoho lidí pracovalo v Rumunsku v dolech, proto této práci

dali přednost i v Československu. Reemigranti se stěhovali i na jižní Moravu, která se svými klimatickými a geografickými podmínkami blížila Banátu.

Nicolae Ceausescu získal velký vliv v Rumunsku v roce 1965, stal se prvním tajemníkem Komunistické strany Rumunska. V roce 1967 byl zvolen předsedou Státní rady a plnil faktickou funkci prezidenta. Až v roce 1974 byl vytvořen post prezidenta, kterým se stal Ceausescu (Životopisy online, 28. 4. 2010).

Podle publikace Kvaček a kol. (2009) lze usuzovat, že obyvatelé, kteří se rozhodli v Banátu zůstat, poznali následující roky jeho krutou vládu. Byl vydán zákaz vystěhovalectví i vycestování a povinně se platily vysoké odvody v dávkách. Všichni museli pracovat ve státní službě. Legálně nesměli být zemědělci, ale zemědělská družstva v oblasti Banátu nemohla z praktických poměrů horské krajiny vzniknout. Jediná možnost jistého výdělku byla v dolech. Šlo o práci nebezpečnou fyzicky i zdravotně.

Na konci roku 1989 byl svržen komunistický režim Nicolaea Ceausesca. Tento prezident si během své vlády přeměnil Rumunsko na zemi se svou vojenskou diktaturou. Rostoucí míra nezaměstnanosti, modernizace a vidina lepšího života, to jsou hlavní důvody k odchodu mnoha českých krajanů zpátky do Čech.

Druhá vlna ještě pravděpodobně neskončila. Odcházejí zejména mladí lidé. Náplava (2009) tento stav dokumentuje situací ve Svaté Heleně v roce 2008. V tomto roce se ve Svaté Heleně konaly tři svatby. Všechny novomanželské páry se do tří dnů odstěhovaly do Čech.

Kapitola 3

Obyvatelé sledovaných obcí

K českému původu se hlásí téměř dva miliony lidí, kteří žijí mimo území České republiky (Eisenbruk, 2009, s. 9). Počty Čechů v celém Rumunsku jsou známy pouze za roky 1930 a 2002. V roce 1930 počet obyvatel s českou národností činil 51842 obyvatel (INSSE, 7. 4. 2010). Při posledním sčítání lidu v roce 2002 se k české národnosti v Rumunsku přihlásilo 3938 osob (INSSE, 7. 4. 2010). Češi v Rumunsku žijí ve velkých městech, především v Bukurešti, Temešváru, Aradu a Petrosani. V těchto městech jsou plně asimilováni mezi rumunské obyvatelstvo. Pouze v oblasti Českého Banátu žijí relativně izolováni od okolního světa, udržují české tradice a folklór. Většina českých krajanů v tomto území žije v šesti obcích - Svatá Helena, Gernik, Rovensko, Bígr, Eibentál s hornickou čtvrtí Baia Noua a obci Šumice. Ve stejné župě se nacházejí další lokality, kde Češi žijí v menšině. Jedná se o vesnice Bersázka, Kozlu, Lubková, Zlatice a města Anina, Božovice, Karansebeš, Nová Moldava, Oršava a Rešice (Urbánek, 2003, s. 3).

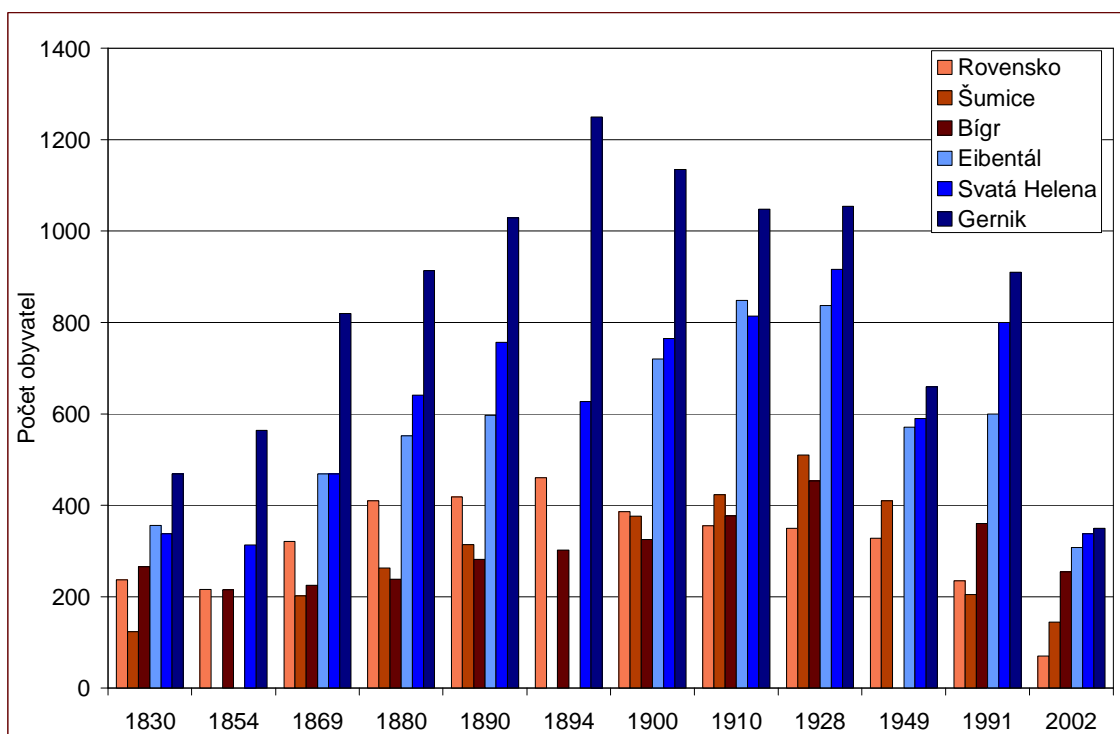
3.1 Vývoj počtu obyvatel ve sledovaných obcích

Na základě publikace Urbánek (2003) je možné sledovat vývoj obyvatel šetřené oblasti. Celkový počet obyvatel sledovaných obcí rostl až do roku 1928, kdy dosáhl maxima, a od této doby se počet obyvatel neustále snižuje. Počáteční úbytek je možné přisuzovat poválečné reemigraci. V obcích s největším počtem obyvatel je pokles nejvíce zřetelný, zatímco u obcí s menším počtem obyvatel k poklesu v takové míře nedošlo. V Rovensku došlo mezi lety 1928-1949 k poklesu o 22 obyvatel, zatímco v Gerniku

V Rovensku došlo mezi lety 1928-1949 k poklesu o 22 obyvatel, zatímco v Gerniku téměř o 400. Údaje o počtech reemigrantů se liší. Doležal a kol. (2009) uvádí počet reemigrantů 400. Jech a kol. (1992) usuzuje, že z oblasti Banátu odešlo po válce 2249 osob a spolu s „černou“ reemigrací, která předcházela, se do Československa vrátilo 3 000 – 4 000 osob. Jedním z důvodů klesajícího počtu obyvatel může být také odchod Čechů do jiných oblastí Rumunska. Za vlády Ceucesca musel každý občan povinně pracovat ve státní službě, což bylo v českých obcích nemožné.

Další vlna reemigrace proběhla po roce 1989 a trvá dodnes. Není organizována oficiálními úřady, ale probíhá individuálně. V roce 1991 ve sledovaných obcích žilo 3110 obyvatel, při dalším sčítání v roce 2002 už pouze 1465. Důvody k odchodu jsou zřejmé – nedostatek pracovních příležitostí a zároveň vysoká míra nezaměstnanosti, obtížný přístup k vyššímu vzdělání, špatná ekonomická situace a vidina lepší budoucnosti v České republice, kde si reemigranti díky své skromnosti a pracovitosti hledají práci snadno. Odcházejí především mladí lidé, průměrný věk obyvatel se ve sledovaných obcích zvyšuje.

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel ve vybraných obcích Banátu (1830-2002)

Zdroj: Data - Urbánek, 2003, graf vlastní

Pozn. Autor vytvořil údaje pomocí porovnání literatury

V roce 1830 byl populačně největší Gernik, v němž žilo 469 obyvatel, na druhém místě byl Eibentál s 356 obyvateli, na třetím Svatá Helena s 338 obyvateli, následuje

Bígr a Rovensko s 266 resp. 237 obyvateli a Šumice se 123 obyvateli. Gernik si první místo z hlediska počtu obyvatel drží po celé sledované období až dodnes. Do roku 1894 se rozdíl mezi počtem obyvatel v největším Gerniku a Svaté Heleně, která se početně řadila na druhé místo, stále zvyšoval. V tomto roce byl Gernik početně dvakrát větší než Svatá Helena. Následující období docházelo ke snižování rozdílu mezi oběma obcemi a při posledním sčítání lidu v roce 2002 se počet obyvatel téměř rovnal. Snižování rozdílů počtu obyvatel je charakteristické pro všechny sledované obce.

Pořadí obcí z hlediska počtu obyvatel se v průběhu času měnilo minimálně. Nejvíce obyvatel žilo v Gerniku, další skupinu tvořila Svatá Helena a Eibental, kde byly počty obyvatel stále na podobné úrovni. Do třetí skupiny s nejnižším počtem obyvatel patří obce Rovensko, Šumice a Bígr.

Kapitola 4

Způsob obživy

Obživa byla v rumunském Banátu odjakživa těžká. Z hlediska výše zahraničních investic se župa Caras-Severin řadí v Rumunsku na patnácté místo¹ (Švihlová, 2006). Nyní je v Českém Banátu pracovních míst velký nedostatek. Zůstávají především starší lidé, kteří mají nárok na důchod. Důchod udávají 200-300 euro měsíčně (Doležal a kol., 2009, s 35).

Dnes v župě působí jedenáct společností s českým kapitálem. Ve městě Nová Moldava, dvanáct kilometrů od Svaté Heleny a čtrnáct kilometrů od Gerniku, působí česká firma Josefa Kuny, která zaměstnává 140 lidí. V Gerniku, funguje továrna na cívky. Průměrný plat je zde 150-200 euro měsíčně, u vedoucích funkcí 250 euro. Dále je zde pekárna, obchod a hospoda. Právě obchod a hospoda se nacházejí v každé obci. Jinak je tu pracovních příležitostí málo. Další stálou práci má listonoš. V Bígru je malá policejní stanice. Policista je Rumun, který v obci spolu s rodinou bydlí (Doležal a kol., 2009).

Zaměstnání je důležité při rozhodování místních o odchodu z Českého Banátu. Proto je do budoucna velmi důležité vytvoření pracovních pozic.

4.1 Situace na počátku osídlení

Většina migrantů byli prostí lidé, kteří odešli pracovat do lesů, jednalo se tedy o obyvatelstvo nevzdělané. Inteligence, učitelé nebo kněží, v pozdějších letech velmi

¹ Rumunsko se administrativně dělí 41 na žup (krajů) + hlavní město Bukurešť (Bussinessinfo.cz, 15.4.2010)

chyběla. Když byly práce v lesích ukončeny, většina obyvatel se přihlásila do služby k Vojenské hranici.

Vzhledem k přírodním podmínkám tvořilo hlavní způsob obživy odjakživa zemědělství. Půda je zde poměrně úrodná, ale mělká, což je typické pro krasové oblasti. Přesto čeští obyvatelé dokázali ne zcela příznivé podmínky velmi dobře zužitkovat. Ze své vlasti si s sebou přinesli agrotechnické znalosti, které místní neznali, a proto jejich velké sklizně budily závist. Češi byli daleko lepšími hospodáři a chovateli než místní obyvatelé. Zároveň si byli vědomi svého „nadřazeného postavení“, a proto důsledně lpěli na projevech své etnické příslušnosti, protože přijetím cizích zvyklostí by se podle svého názoru snížili na úroveň „Valachů“.

Obce musely být díky své izolovanosti od civilizace soběstačné. Kupovaly se jen věci, které nešly vyrobit podomácku. Rozšířený byl také chov domácích zvířat, koní pro potah a dobytka na mléko a maso. Přebytky smetany, másla, tvarohu a vajec jezdily ženy prodávat na trhy, kde byly jejich produkty pro dobrou kvalitu vyhledávané. Muži chodili do lesa na sezónní práce, někteří vyráběli šindele, košťata, košíky a dřevěné nářadí (Secká, 1995, s. 96-97).

4.2 Hornictví

Od počátku 70. let 19. století se u Eibentálu začalo těžit kvalitní černé uhlí a právě hornictví se stalo důležitou oblastí příjmů. Jednalo se o práci fyzicky velmi namáhavou a nebezpečnou. V roce 1890 byla asi pět kilometrů od Eibentálu otevřena nová šachta a zároveň založena hornická kolonie Baia Noua. Zpočátku v ní pracovali Maďaři a Němci, až začátkem 20. století začali v dolech pracovat i Češi. Asi 18 kilometrů jihozápadně od Bígru byla otevřena další šachta v lokalitě Kozlu a v blízkosti Bígru byly otevřeny další dvě. Tím vzniklo mnoho pracovních příležitostí pro muže. V Eibentálu se od třicátých let těžil převážně azbest. Velkým problémem byla špatná dopravní dostupnost. Do konce 70. let představovala nejrychlejší spojení úzkokolejná báňská železnice. Zrušena byla do roku 1972 a na jejím místě vznikly cesty (původně jen těžce sjízdné). V druhé polovině 60. let byly doly u Bígru uzavřeny. Po důlním neštěstí v roce 2006, kdy při sesuvu půdy v šachtě zemřeli dva horníci, byly uzavřeny i doly v Baia Noua. Život o obou obcích se radikálně změnil. Zatímco dříve měli muži v dolech zajištěnou práci, dnes jen těžce shání jiný způsob obživy. Relativní rozkvět

hornických obcí Bígr a Eibental se stal minulostí, velká část obyvatel, především v mladším a středním věku, odešla za prací jinam (Kvaček a kol., 2009, s. 42-43).

4.3 Zemědělství

Zemědělství je nedílnou součástí každodenního života většiny místních obyvatel. Zůstávají především starší lidé, kteří hospodářství sami nezvládají. Zatímco dříve byly zemědělské přebytky žádaným zbožím na trzích v Nové Moldavě, dnes se místním prodej na trzích nevyplatí. Vstup do EU nepřeje soukromým zemědělcům. Proto většina místních pěstuje plodiny pro svou spotřebu.

Nejvýznamnějšími plodinami zůstávají obiloviny a brambory. Z obilovin se pěstují především pšenice, kukuřice, ječmen a oves. Dále se pěstují luštěniny a krmná řepa.

Modernizace zde postupuje rychlým tempem. Zatímco ještě na konci 20. století se tráva kosila výhradně kosou, dnes se používání motorových sekaček stává zcela běžné. Obilí se ještě donedávna žalo srpem. Dnes se sklízí převážně motorovými sekačkami a kombajny. K dopravě slámy se stále častěji využívají traktory s valníky místo koňských povozů. Koňů ubývá, pro zemědělce je účelnější prodat koně a koupit traktor. Zemědělské techniky je v obcích málo. Hospodáři si u majitelů kombajnů zamlouvají stroje dlouhou dobu předem.

Obyvatelé Českého Banátu chovají především krávy pro mléčné hospodářství, koně pro potah a vepře pro maso. V malém množství se chovají i ovce a kozy. Téměř u každého stavení můžeme vidět slepice chované pro maso a vejce. Mnoho místních chová také krůty, husy, kachny a králíky.

Počty zvířat se rok od roku viditelně zmenšují. Členství Rumunska v EU vedlo k zavedení přísnějších norem pro prodej mléčných produktů a zvýšilo administrativu s ním spojenou (Kvaček a kol., 2009).

4.4 Řemesla

Řemesla zde mají stále svou nepostradatelnou funkci. Řemeslníků oproti minulosti značně ubylo. Mezi nejrozšířenější řemesla patří kovářství, truhlářství, tesařství. Rozšířené bylo také kamnářství, ve většině stavení můžeme vidět vysoká kachlová kamna. Nezastupitelnou funkci měli také klempíři, kteří stále vyrábí koše na vyústění

okapů do okapového svodu. Tyto výrobky přispívají k vytvoření odlišností charakteru českých obcí oproti obcím rumunským.

Dnes je situace bohužel taková, že tradičních řemesel ubývá. Řemeslníci nemají své následovatele (Kvaček a kol., 2009, s. 41-42).

Kapitola 5

Školství

Vzdělání je základem rozvoje všech skupin obyvatel. Toto tvrzení v komunitě stovky kilometrů vzdálené od vlasti, platí dvojnásob. Český jazyk musel čelit velkým tlakům germanizace i maďarizace a právě místní učitelé byli těmi, kteří velkou měrou přispěli k udržení českého jazyka obyvatel této oblasti na velmi dobré úrovni.

5.1 Začátek povinné školní docházky

Navzdory tomu, že vojenská správa slibovala kolonistům zajištění českých učitelů i kněží, ve většině osad na ně čekali téměř třicet let. Zprvu vyučovali nejstarší nebo nejschopnější muži ve svých domech. Teprve kolem roku 1850 začíná řádné školní vyučování (Tab. 1). V této době jsou postaveny i školní budovy s bytem pro učitele a v Českém Banátu začínají působit první diplomovaní učitelé z Čech (Tab. 2) (Secká, 1995, s. 97).

Tab. 1: Začátek pravidelné školní výuky

vesnice	rok
Eibenthal	1848
Rovensko	1850
Svatá Helena, Gerník	1851
Bígr	1852
Šumice	1857

Zdroj: Secká, 1995

Tab. 2: První diplomovaní učitelé

rok	vesnice	učitel
1854	Svatá Helena	Antonín Holeček
	Rovensko	Matěj Hájek
1857	Gerník	Vincenc Zamouřil
1865	Bígr	Adam Mleziva
?	Eibenthal	Josef Hájek
1878	Sumice	Josef Březina

Zdroj: Secká, 1995

Úředníci Vojenské hranice si byli vědomi toho, že Češi zůstanou v nehostinných podmínkách, jen pokud budou mít svou školu a víru, a proto všemožně tyto dvě aktivity podporovali.

Ke zhoršení situace došlo po zrušení Vojenské hranice po roce 1873. Celá oblast se stala součástí maďarského království. Čeština a čeští učitelé nebyli podporováni, školy byly předány do státního vlastnictví a vyučování v některých obcích probíhalo v maďarštině maďarskými učiteli. Nejhorší situace nastala po roce 1910. Výuka probíhala pouze maďarsky a čeština byla označena za pomocnou řeč. V této době se ukázala silná vazba Čechů ke svému domovu. Český jazyk byl i přes zákaz používán v domácnostech, a tak nedošlo k jeho zániku. Maďarské snahy o odnárodnění byly zbytečné. Z obcí byli nuceni odejít čeští učitelé pro nedostatečnou znalost maďarštiny. Úřady byly nespokojeny s českými křesťanskými jmény, zakázán byl i český zpěv (Secká, 1995, s 98).

Konec této situace přinesla Trianonská smlouva v roce 1920, kdy české obce připadly pod správu Rumunska. Vyučování českého jazyka bylo povoleno v plném rozsahu. Problémem byl nedostatek českých učitelů. Bylo zakázáno vyučovat učitelům cizí státní národnosti, což doposud neplatilo. V roce 1929 rumunské ministerstvo školství ustoupilo a do některých obcí přijeli vyučovat čeští učitelé. Hlavním vyučovacím jazykem byla stále rumunština, děti mohly v češtině absolvovat pouze první třídu. Tato situace se nezměnila až do druhé světové války. V předvečer druhé světové války rumunská fašistická vláda zakázala všem cizím státním příslušníkům výkon ve státních službách, takže byl zakázán i pobyt učitelů z Československa.

Po válce byl pobyt cizích státních příslušníků opět povolen. Kolem roku 1960 byly pobyty českých učitelů v Rumunsku opět zrušeny, jako důvod se uvádí nezájem obou stran. Po roce 1990 se situace ve školách zlepšila díky finanční pomoci České republiky. Pravidelné vysílání českých učitelů bylo obnoveno v roce 1998. Stalo se tak na žádost rumunské strany (Doležal a kol., 2009, s. 45).

5.2 Dnešní systém výuky

Povinná školní docházka v Rumunsku trvá 8 let. Hodnocení probíhá na škále od jedné do deseti (deset je nejlepší známka). V obcích Bígr, Rovensko, Gernik a Svatá Helena je od 1. do 4. třídy vyučovacím jazykem čeština. Rumunština je vyučována jako další

jazyk. V dalších ročnících (kromě Bígru) je čeština volitelným předmětem a vyučuje se v rumunštině. Jiná je situace v Eibentálu, kde se rumunsky vyučuje již od 1. třídy a čeština je volitelný předmět jen od 1. do 4. ročníku (Svoboda, Dokoupil, 2002, s. 11-12).

Paní Šťástková, učitelka v Šumici, uvádí, že v Banátu chybí dostatek zkušených a kvalifikovaných rumunských učitelů a dětem tak není poskytnuto kvalitní vzdělání (reportáž Český Banát - umírající komunita, 2006).

5.3 Situace v šetřených obcích

Současnou situací na školách v českých obcích se zabývá především práce Doležala a kol. (2009).

V Eibentálu se narodil od jiných českých obcí rumunsky vyučuje od 1. třídy. Český jazyk je do 4. třídy povinným předmětem třikrát týdně, od 5. třídy je dobrovolný. Výuku českého jazyka zajišťuje český učitel, který je sem vyslán Domem zahraničních služeb ČR. V roce 2008/2009 navštěvovalo školu celkem 27 dětí a mateřskou školu 3 děti. V hornické čtvrti Baia Noua, která patří k eibentálské škole a vyučuje se pouze od 1. do 4. třídy, školu navštěvovalo 6 dětí a 10 předškolních dětí. Celkově školu navštěvovalo 46 žáků a předškoláků. Ve školním roce 2009/2010 zůstal počet dětí téměř stejný. Povinnou školní docházku plní v Eibentále 24 dětí a ve čtvrti Baia Noua 5 dětí. Stoupl počet dětí v mateřské škole – ze 13 na 16. Celkově tedy školu navštěvuje 45 žáků (Nedbalová, 27.4.2010). Jedná se o největší českou školu v Banátu, přesto pro její fungování musela být udělena výjimka, která zaručuje v obcích s národnostními menšinami mírnější podmínky pro počet žáků.

Do školy v Bígru, která je ve velmi dobrém stavu, chodilo ve školním roce 2008/2009 14 žáků. Každý má svoji lavici a možnost využívat internet. Polovina žáků jsou Rumuni, kteří se zde také učí česky. Výuka probíhá v češtině i rumunštině. Ve školním roce 2009/2010 navštěvuje školu 9 žáků (Mleziva, 15. 4. 2010).

Ve Svaté Heleně došlo v roce 1998 k velké rekonstrukci školy. Ve škole se nachází osm tříd, vybavená sborovna, mateřská škola, počítačová učebna a knihovna, která nabízí 5000 knih. Zájem o četbu však mezi obyvateli upadá. Školu a celou obec trápí rychlý úbytek dětí školního věku. V roce 2000 školu navštěvovalo 80 žáků, ve školním roce 2007/2008 už to bylo pouze 30 žáků a 16 dětí z mateřské školy. Od 1. do 4. třídy se

učí v češtině, rumunština je doplňkový jazyk. Od 5. třídy je situace opačná. Skladba předmětů je obdobná jako v ČR.

V Gerniku působí také učitel z České republiky. Pan učitel Jaroslav Svoboda v srpnu 2008 odhaduje počet žáků základní školy na 35-38. Ještě v roce 2007 bylo žáků 50. Výuka českého jazyka probíhá stejným způsobem jako ve Svaté Heleně. Škola má vlastní počítačovou učebnu.

Šumice se od ostatních obcí liší. Vzhledem ke špatné dostupnosti a vzdálenější poloze byla pro učitele z Čech neatraktivní lokalitou, proto zde dlouhou dobu učili kolonisté z Čech, kteří uměli číst a psát. Český jazyk se tu stejně jako rumunský vyučuje celou školní docházkou. Všechny zkoušky od 5. třídy žáci vykonávají v nedaleké Lapušnici. Součástí školy je knihovna o 2000 svazcích, zájem o knihy mezi místními není velký. V roce 2008/2009 školu navštěvovalo 5 žáků. Minimum pro fungování školy jsou 4 žáci.

Rovensko je díky své nadmořské výšce také izolované od okolního prostředí, a proto sem relativně nejméně zasáhly vlivy maďarštiny a rumunštiny. Od roku 1921 zde působil první diplomovaný učitel narozený v Banátu. V roce 2006/2007 paní Alenka Šubrtová ve škole vyučovala 8 žáků (reportáž Český Banát – umírající komunita, 2006). Zanedlouho i ona odjela do České republiky a budoucnost této školy je také v ohrožení.

Kapitola 6

Vlastní šetření

Pro budoucí vývoj každé společnosti je důležité znát názory mladé generace. Z tohoto důvodu jsem si dala za cíl podchytit názory specifické české komunity osob žijících v Banátu. Zajímá mě představa respondentů o jejich budoucím životě, jejich znalost české kultury a českého jazyka, ale také vnímání turismu a znalost projektů, které z české strany do této oblasti přicházejí. Cílem je zanalyzovat odpovědi respondentů a pokusit se vysvětlit hlavní odlišnosti jejich postojů. Za účelem zjištění těchto skutečností jsem sestavila vlastní dotazník (Příloha 2).

6.1 Sběr dat a metodika

Sběr dat proběhl během března a dubna roku 2010. Šetření lze označit za pilotní, protože nebyla striktně dodržena pravidla sběru dat při výběrových šetřeních. Dotazníky byly elektronickou poštou zaslány zprostředkovatelům šetření, resp. učitelům čtyř obcí (Bígru, Gerniku, Eibentálu a Svaté Heleny).

Učitelé z Bígru a Gerniku, Josif Mleziva a Matěj Března, vyplněné dotazníky zaslali zpět emailem. Pan učitel Skořepa ze Svaté Heleny poslal dotazníky poštou během svého pobytu v ČR a paní učitelka z Eibentálu, Nanyňka Nedbalová, předala dotazníky krajanovi, který cestoval do ČR, a došlo k osobnímu předání. Zbylé dvě školy, v Rovensku a v Šumici, nejsou pokryty internetovým signálem, proto nebylo možné dotazníkové šetření uskutečnit. Šetření se zúčastnilo celkem 38 dětí 2. stupně, tj. 4. - 8. třídy.

Odpovědi na jednoznačné otázky byly ANO, NE, na otázky vedoucí k zamyšlení bylo možné odpovědět – určitě ano, spíše ano, neutrální názor, spíše ne, určitě ne. Dále byly položeny otázky, na které bylo nutno odpovědět z nabídnutých možností. Velký

prostor byl věnován vlastním názorům, který nakonec využilo jen málo respondentů. V následující tabulce (Tab. 3) jsou uvedeny základní charakteristiky všech 38 respondentů, kteří se zúčastnili šetření.

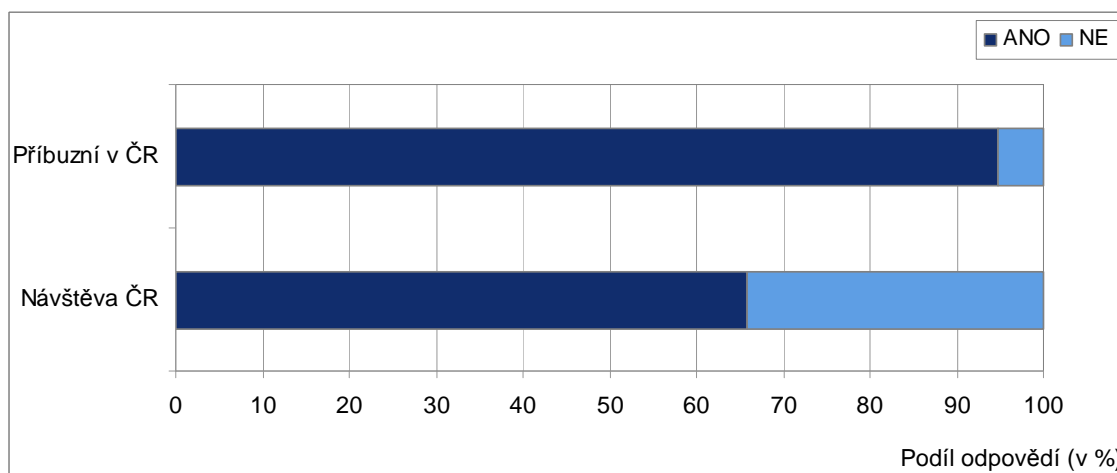
Tab. 3: Charakteristika respondentů podle šetřených obcí

	Počet respondentů	Průměrný věk	Pohlaví	
			žena	muž
Celkem	38	12,6	18	20
Bígr	2	14,0	0	2
Gerník	9	11,8	2	7
Eibentál	13	12,5	9	4
Svatá Helena	14	12,1	7	7

6.2 Prezentace výsledků

V této části jsou prezentovány výsledky, které byly zjištěny zpracováním dotazníkových šetření. Tabulky a grafy zobrazují odpovědi dětí obcí zařazených do šetření. Údaje zjištěné od respondentů z Bígru nebyly zařazeny do vyhodnocení jednotlivých vesnic vzhledem ke skutečnosti, že se jednalo o velmi malý počet respondentů (pouze dva případy).

Graf 2: Zastoupení respondentů, jejichž příbuzní v posledních 10 letech vycestovali do ČR, a respondentů, kteří ve svém životě alespoň jednou navštívili ČR

Pozn.: Každý popisek osy y značí 1 otázku

Příbuzní v ČR – znění otázky - Navštívili jste (alespoň 1x) Českou republiku?

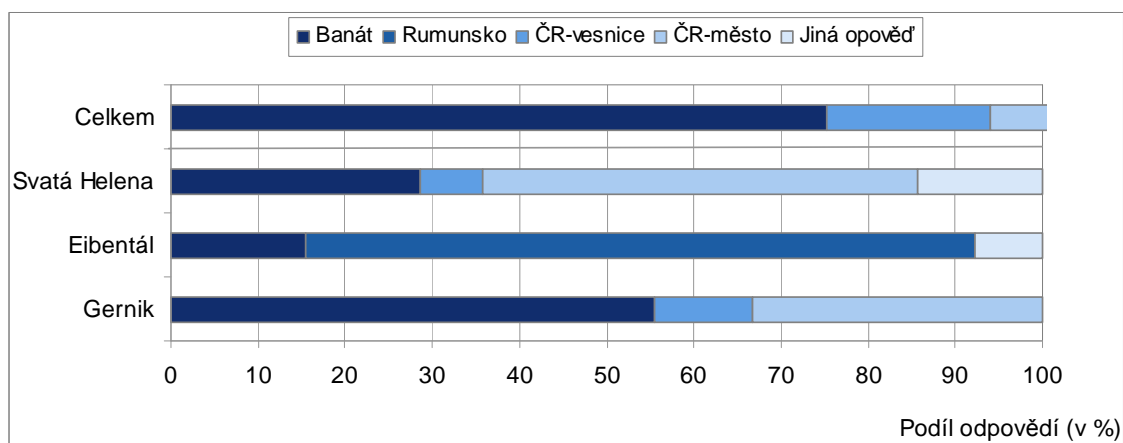
Navštěva ČR – znění otázky - Máte nějaké příbuzné v České republice, kteří odešli z Rumunska během posledních deseti let?

Úvodní otázka se týkala odchodu příbuzných do ČR (Graf 2). Pouze dva respondenti (5,26 %) nemají v České republice žádné příbuzné, kteří odešli z Rumunska do ČR během posledních deseti let. Oba navštěvují školu v Eibentálu. Českou republiku

(alespoň 1x) navštívili téměř 2/3 dotazovaných. Procentuální zastoupení odpovědí dětí v dotazovaných obcích se od sebe neliší, proto nebyl zařazen graf porovnávající šetřené obce.

V následujícím grafu (Graf 3) vidíme názor na budoucí život po skončení základního studia. V oblasti Banátu by nejraději zůstalo 34,2 % dotázaných, do jiné oblasti v Rumunsku by odešlo 26,3 %. Odchod do České republiky považuje za nejlepší volbu 31,6 % dotazovaných, 5,3 % na vesnici a 26,3 % do města. Jiný názor mají tři respondenti, kteří by nejraději odešli do Německa, Itálie a Francie. U této otázky byl věnován prostor pro vyjádření vlastního názoru. Položené otázky zněly: „Pokud byste raději odešli do České republiky, napište, prosím, proč“ a „Pokud byste raději zůstali tam, kde teď žijete, napište, prosím, proč“. Vyskytovaly se podobné názory – do České republiky by respondenti odcházeli za příbuznými, kamarády a kvůli lepším pracovním možnostem a penězům. Děti často uváděly, že česká města jsou hezčí než rumunská a život v ČR je lehčí. Respondenti, kteří by raději zůstali, tam kde žijí dnes, uvádějí mezi hlavní důvody také rodinu a kamarády, které zde mají, dále silný vztah ke svému rodišti, krásnou přírodu a čistý vzduch. Uvádí, že jsou na zdejší podmínky zvyklé a nechtějí jinak. Jeden respondent uvádí, že by zde rád zůstal, protože nechce, aby došlo k rozpadu českých vesnic.

Graf 3 : Názor respondentů na budoucnost po skončení základního studia podle šetřených obcí

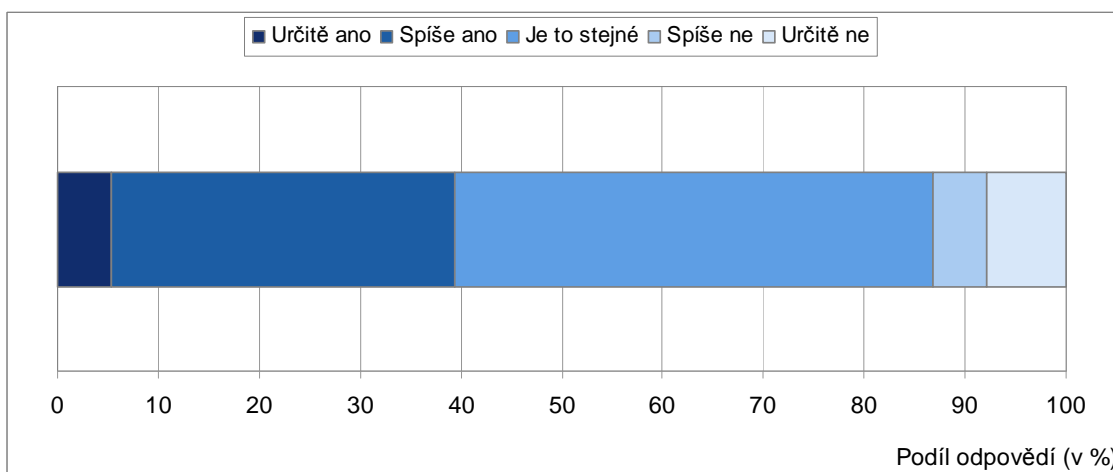
Pozn.: Znění otázky - Po skončení základního studia byste nejraději:

Zajímavé je vyhodnocení této otázky v jednotlivých obcích. Názory se liší. Zatímco v Gerniku by v oblasti Banátu zůstalo 55,6 % dotazovaných, ve Svaté Heleně 28,6 % a v Eibentálu pouze 15,4 %. Eibentál je svými výsledky velmi specifický. Odchod do jiné oblasti v Rumunsku považuje za nejlepší řešení 76,9 % respondentů,

zatímco v jiných obcích se tato odpověď ani jednou nevyskytla. Jedna dívka by se ráda odstěhovala do Itálie. Ani jeden z respondentů nezvolil možnost odstěhovat se do České republiky. Domnívám se, že tato odlišnost je způsobena nejmenší izolovaností od rumunských sídel, proto mají děti v Eibentalu bližší vztah k Rumunům než v jiných českých vesnicích, a tím i menší vztah k České republice.

Téměř polovina dotazovaných (47,4 %) se domnívá, že spokojenost lidí je v obou porovnávaných zemích stejná (Graf 4). Nejčastěji uvádějí názor, že pokud mají lidé okolo sebe dobré kamarády, je jedno, v jaké zemi žijí. Druhou největší skupinu (34,2 %) tvoří děti, které si myslí, že lidé v České republice jsou spíše šťastnější a to hlavně díky větší nabídce zaměstnání a lepší finanční situaci. Názory na tuto otázku se mezi respondenty šetřených obcí příliš neliší. Trochu odlišný je opět pouze Eibental, ve kterém tři děti uvedly, že lidé v ČR nejsou určitě šťastnější. V jiné vesnici se tato odpověď nevyskytovala. Eibentálské děti zdůrazňují, že jsou naprosto spokojené tam, kde žijí, a nikam jinam se stěhovat nechtějí.

Graf 4: Názor respondentů na život v České republice

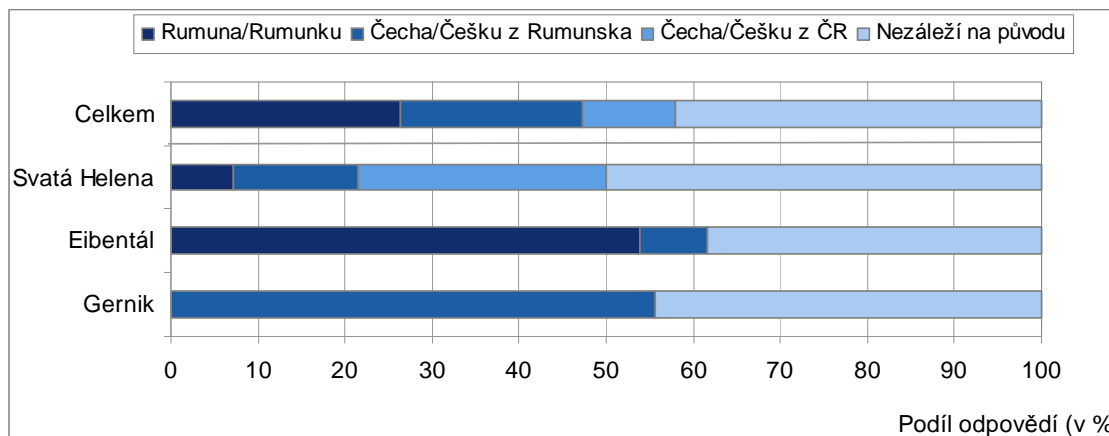

Pozn.: Znění otázky - Myslíte si, že jsou lidé v České republice šťastnější?

K zachování české komunity je důležité, aby docházelo k co nejmenšímu počtu sňatků mezi Rumuny a Čechy. Dochází tak ke střetávání kultur a Češi se potom často asimilují mezi rumunské občany. Proto mě zajímal názor respondentů na budoucího manžela/manželku (Graf 5). Celkem 42,1 % dotazovaných volilo možnost „Nezáleží na původu“ a jako odůvodnění uvedli, že pokud se mají dva rádi, je jedno, jaké jsou národnosti. Více než čtvrtina dotázaných (26,3 %) by si nejraději vzala Rumuna nebo Rumunku. Dívky si myslí, že rumunští chlapi jsou hezčí. Celkem 21,1 % dotázaných

by si chtělo vzít Čecha/Češku z Rumunska kvůli zachování českých vesnic a 10,5 % respondentů by nejraději v manželském svazku žilo s Čechem/Češkou z ČR.

Graf 5 : Názor respondentů na budoucího manžela/manželku podle šetřených obcí

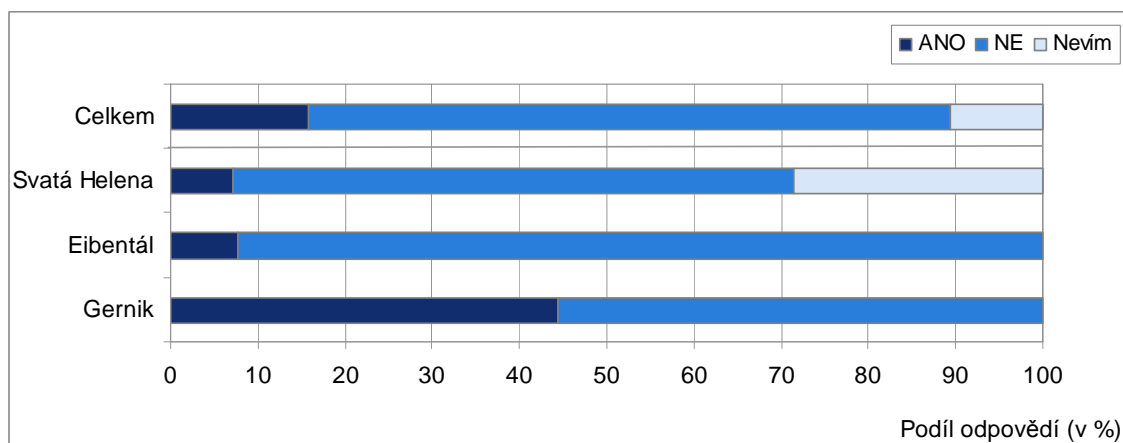
Pozn. Znění otázky – Za manžela/manželku bych chtěl/a mít:

Názory na tuto otázku jsou v dotazovaných vesnicích rozdílné. Eibentál opět potvrzuje blízký vztah k Rumunům. Rumuna/Rumunku by si nejraději vzalo 53,8 % dotázaných, pouze jeden chlapec zvolil možnost „Češka z Rumunska“. Odpověď „Nezáleží na původu“ byla vyplněna v pěti případech, tedy ve 38,5 %. Situace v Gerníku je taková, že více než polovina dotázaných by si život představovala s Čechem/Češkou z Rumunska, zbytku na původu nezáleží. Žáci ve Svaté Heleně v 50 % volili odpověď, ve které na národnosti nezáleží. Ve 28,6 % by si nejraději vzali Čecha/Češku z ČR. Necelá čtvrtina (21,4 %) respondentů by nejraději žili s protějškem z Rumunska, 2/3 z nich by potom volili Čecha z Rumunska.

Protože zemědělství ovlivňuje životy mnoha českých krajanů, byla v dotazníku položena otázka, zda-li si děti dokáží představit pracovat v zemědělství celý život (Graf 6). Kladně odpovídalo pouze 15,8 % dotazovaných. Celkem 68,4 % si celoživotní práci v zemědělství nedokáže představit. Čtyři respondenti uvedli, že nad tou otázkou ještě nepřemýšleli a zatím neví. S touto otázkou souvisela i otázka následující, která zněla: „Jaké je vaše vysněné povolání?“. Ukázalo se, že zemědělství není povolání, kterým by se mladá generace chtěla živit. Nejpopulárnější povolání je učitelka. Této práci by se chtělo věnovat pět dívek, dvě z nich uvedly, že by chtěly vyučovat český jazyk. Vysněné povolání chlapců je řidič (tři odpovědi). Tři dívky by se rády staly herečkou, tři chlapci doktory a dva fotbalisty. Mezi další odpovědi patřili – zdravotní sestra, prodavačka, politička, pilot, advokát, kadeřnice, stavitel a hasič. U této otázky se

ukázala odlišnost Gerniku, tři respondenti uvedli povolání spojené se zemědělstvím - dva chlapci by se rádi živili jako traktoristé a jeden by rád jezdil s koňmi.

Graf 6: Postoj k celoživotní práci v zemědělství podle šet

Pozn. Znění otázky - Dovedete si představit, že budete celý život pracovat v zemědělství?

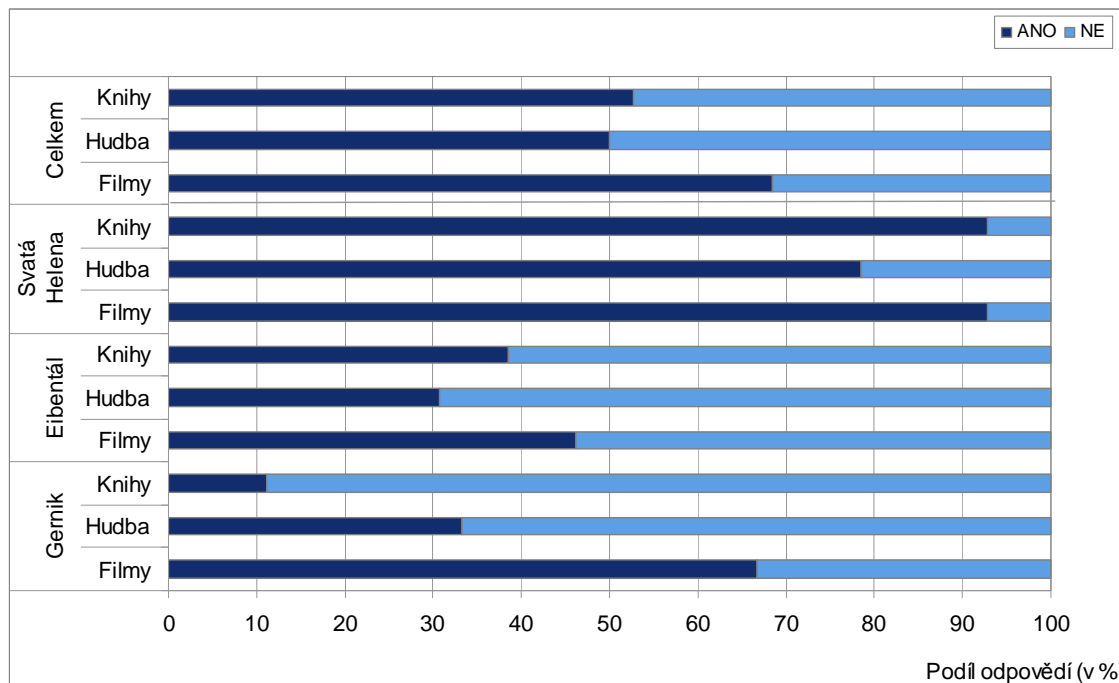
V dotazovaných obcích lze odlišnost Gerniku. Zatímco v ostatních obcích si práci v zemědělství v dospělosti umí představit pouze 7,7 % resp. 7,1 % respondentů, v Gerniku je to téměř polovina, 44,4 % .

Dále respondenti odpovídali na tři otázky, ve kterých mě zajímal postoj k českým filmům, hudbě a knihám (Graf 7). Ukázalo se, že nejvíce z uvedených možností děti sledují filmy. Nejméně poslouchají hudbu, kladně na tuto otázku odpovědělo 50 % dotázaných. U otázek byl dán prostor pro napsání nejoblíbenějšího filmu, hudebního interpreta a knihy. Mnoho respondentů, kteří uvedli, že uvedené položky pravidelně (tj. alespoň jednou měsíčně) sledují, si následně na žádné dílo nemohli vzpomenout. Mezi nejoblíbenější filmy patří především pohádky – Pyšná princezna, Popelka, Princ Bajaja, Sůl nad zlato, Z pekla štěstí, Anděl páně, Arabela, dále respondenti uvedli Jak vytrhnout velrybě stoličku, Saxanu, Tři veterány a filmově zpracovanou babičku od Boženy Němcové. Mezi oblíbené písně patří lidové písně a duchovní skladby, jedna respondentka má nejoblíbenější zpěvačku Dádu Patrasovou a jeden chlapec uvedl duo Eva a Vašek. Respondenti čtou nejraději Broučky, pohádky Boženy Němcové a Rychlé šípy. V Eibentále se v odpovědích 5x objevila kniha od Bohumila Říhy Klouček Smítko, která je zřejmě povinnou školní četbou.

Největší znalost české kultury mají děti ve Svaté Heleně. Toto zjištění je pravděpodobně ovlivněno zásluhou pana učitele Skořepy, který se snaží o zachování

české identity. Znalost české kultury v Gerniku a Eibentálu je podobná. V Gerniku děti méně čtou, ale naopak více sledují české filmy.

Graf 7: Postoj respondentů k české kultuře

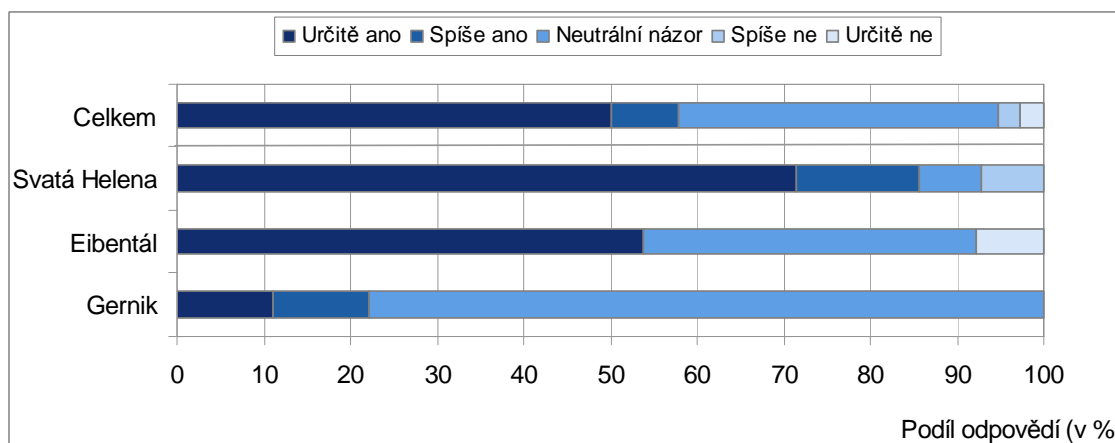

Pozn. Knihy - Čtete pravidelně (tj. alespoň jednou měsíčně) české knihy?

Hudba - Posloucháte pravidelně (tj. alespoň jednou měsíčně) českou hudbu?

Filmy - Sledujete v televizi pravidelně (tj. alespoň jednou měsíčně) české filmy?

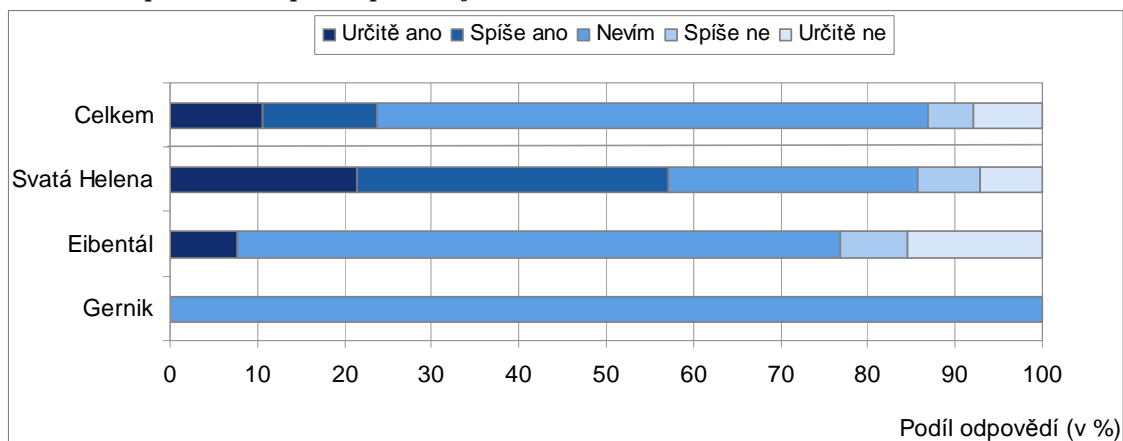
Čeští turisté jezdí do Banátu na dovolenou a českými krajany jsou vždy vítáni. Zajímá mě názor mladší generace, jak přijíždějící turisty vnímají (Graf 8). Celkem 19 dotazovaných (50 %) vnímá pozitivně, že turisté do této oblasti přijíždějí. „Spíše ano“ odpovědělo 7,9 % respondentů, 36,9 % zaujímá k turistům neutrální postoj a 5,2 % dětí se k turismu staví negativně. Důvod, proč podle respondentů není turismus v českých obcích žádaný nevedlí. Eibetálské děti svoji odpověď zdůvodňují tím, že od turistů dostanou bonbony. Ve Svaté Heleně se na turisty velmi pozitivně dívá více než 70 % dotázaných. Převažuje názor, že návštěvníci z ČR jsou vnímáni jako zdroj financí, protože zde utratí peníze za stravu a ubytování. Respondenti si mezi turisty našli mnoho kamarádů, se kterými si dopisují. Gernické děti vnímají turismus pozitivně, ale téměř 80 % respondentů k otázce zaujalo neutrální názor, z čehož lze usuzovat, že pro děti z Gerniku není turismus tak významný jako pro ostatní obce.

Graf 8 : Postoj respondentů k turismu

Pozn. Znění otázky – Jste rádi, že sem přijíždějí čeští turisté?

Předposlední otázka dotazníku zněla: „Myslíte si, že Česká republika se o toto území dostatečně stará?“ (Graf 9). Dávala prostor k zamyšlení, jaké projekty financované Českou republikou respondenti znají. Ukázalo se, že většina z nich na tuto otázku nedokáže odpovědět. Celkem 63,2 % dotázaných uvedlo odpověď „Nevím“. 10,5 % dotázaných si myslí, že Česká republika se o toto území stará určitě dostatečně a 13,2 % dotazovaných je toho názoru, že pomoc od České republiky je spíše dobrá.

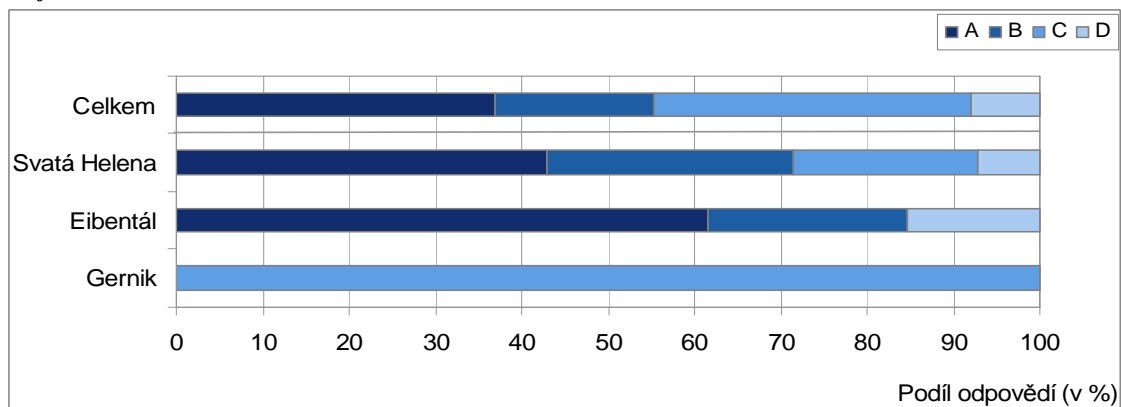
Konkrétní projekty jsou známy pouze dětem ze Svaté Heleny, které zároveň v šetření nejčastěji uvedly, že pomoc přicházející z České republiky je na dobré úrovni. Nejvíce dětí zná tábory konané u Gerníku a také vědí o financování rekonstrukce školy.

Graf 9: Názor respondentů na pomoc přicházející z ČR

Na závěr byl položen dotaz, z jaké části respondenti rozuměli slovům, která byla v dotazníku použita (Graf 10). Celkem 36,8 % respondentů rozumělo všem slovům, 18,4 % rozumělo téměř všem slovům a vždy chápalo smysl věty. Celkem 36,6 % dotazovaných ne vždy pochopilo otázku, tento výsledek je ovlivněn dotazníky

z Gerniku, kde takto odpověděli všichni dotázaní. Pouze 7,9 % dotazovaných musel být dotazník přeložen. Nejvíce rozdílné byly odpovědi dětí z Eibentálu. Více než 60 % respondentů rozumělo všem slovům v dotazníku, zatímco 15,4 % eibentálských dětí nerozumělo vůbec a dotazník musel být paní učitelkou přeložen.

Graf 10 : Porozumění slovům v dotazníku

Pozn. A - Rozumně/a jsem všem slovům

B - Rozumně/a jsem skoro všem slovům, vždy jsem chápal/a smysl věty

C - Některým slovům jsem nerozuměl/a, někdy jsem nechápal/a otázku,

D - Pan učitel mi musel všechno přeložit

6.3 Diskuze zjištění

Na základě analýzy odpovědí respondentů je možno vysledovat určité rozdíly v odpovědích, vážící se k určité obci.

Gernik je specifický svým postojem k zemědělství. Celoživotní práci v tomto odvětví si dokáže představit téměř polovina respondentů. Více než polovina dotazovaných (55,6 %) by rádo uzavřelo sňatek s Čechem/Češkou z Rumunska a stejné procento neuvažuje po skončení základního studia odchod z této oblasti. Více než tři čtvrtiny dětí (77,8 %) má neutrální postoj k turismu, což opět potvrzuje, že obec je zemědělsky zaměřená. Předpokládám, že populace v Gerniku se v následujících letech bude zmenšovat a v oblasti příjmů bude stále převažovat zemědělství nad turismem. Myslím, že Gernik se stane nejvíce typicky českou vesnicí.

Svatá Helena je obcí, která si podle mého názoru udržuje největší českou identitu. V dotazníku uvedlo 28,6 % respondentů, že by si rádi vzali Čecha/Češku z ČR a pouze jedna dotazovaná by si svůj život představovala s Rumunem. Více než 90 % dětí čte pravidelně české knihy a sleduje české filmy. Dále respondenti této obce přijímají velmi pozitivně turisty, které často vidí jako zdroj příjmů. Z uvedených odpovědí usuzuji, že děti ve Svaté Heleně v sobě stále nosí velký pocit češství. Mladí lidé zde mají moderní

názory, proto si myslím, že odchod do České republiky bude v následujících letech stále pokračovat, zůstanou zde pouze starší lidé a počet obyvatel bude vymíráním stále klesat.

Nejblíže od rumunského města leží Eibentál. I v dotazníku se potvrdilo, že respondenti mají k Rumunům nejbližší vztah a Rumuna/Rumunku si chce vzít více než polovina dotazovaných. Více než tři čtvrtiny dětí si budoucnost představuje v Rumunsku. Tato odpověď se v žádné jiné dotazované obci nevyskytla. Zároveň pouze v Eibentálu dva respondenti uvedli, že během posledních let do ČR neodešel žádný jejich příbuzný.

Myslím, že do budoucna má právě Eibentál největší šanci na udržení alespoň současného stavu. Svými postoji a názory se ale lidé budou stále více přibližovat rumunskému obyvatelstvu a během několika desetiletí stopy po sounáležitosti s Českou republikou pravděpodobně zmizí úplně.

Kapitola 7

Formy pomoci přicházející z České republiky

Existuje několik způsobů, jak obyvatelům Českého Banátu pomáhat a zároveň záměrně neměnit zdejší přirozené prostředí. Jedna forma pomoci spočívá v pořádání veřejných sbírek a následného zasílání finanční či materiální pomoci. Dle mého názoru je ale daleko účinnější a do budoucna perspektivnější druhá forma, kdy bude krajanům nabídnuta pomoc, ale nebude spočívat v přímé finanční pomoci. Lidé se musí naučit být nezávislí. Evropská unie poskytuje finanční podporu ze svých fondů na podporu ohrožených komunit a rozvoj chudých oblastí. Místní obyvatelé většinou ale nevědí, že z těchto fondů mohou finance čerpat. Důležitá je i pomoc humanitárních pracovníků, které přijíždějí z ČR, pomáhají starším lidem a učí je se o sebe postarat. Mnoho pracovníků přijíždělo v 90. letech, v posledních letech jich ubývá.

Myslím, že pomoc obyvatelům v tomto kraji s českými emigranty je českou povinností. V současných populárních časopisech, které se věnují problematice Českého Banátu, autoři zmiňují skromnost, díky které si místní obyvatelé od turistů nechtějí brát peníze. Moje zkušenost je jiná. Za své služby si nechají zaplatit. Často si říkají o částku v korunách, protože pak posílají peníze příbuzným do Čech. Nejednou jsme byli požádáni o částku, která je v Rumunsku za provedenou službu daleko nižší. Usuzuji tedy, že situace se mění, rumunští Češi se naučili na své pohostinnosti vydělávat a turisty vidí jako zdroj příjmů.

7.1 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Na základě usnesení vlády č. 1256 ze dne 8. října 2008 „O programu podpory českého kulturního dědictví v zahraničí na léta 2006 až 2010“ je od roku 2009 ke krajaňským komunitám posíláno celkem třináct učitelů do osmi států světa, včetně Rumunska. Tento program zabezpečuje Dům zahraničních služeb Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (dále MŠMT ČR).

Základním cílem projektu je umožnit přímý kontakt žáků a učitelů z řad české krajaňské komunity se současným českým jazykem a metodami jeho vyučování. (MŠMT ČR, 11. 4. 2010).

Ve školním roce 2009/2010 působí v Českém Banátu tři učitelé z České republiky - ve Svaté Heleně, v Gerniku a v Eibentalu. Délka působení učitele je jeden rok. Učitelé ze Svaté Heleny a Gerniku mají navíc povinnost vyučovat osm týdnů v srbské části Banátu (Doležal a kol., 2009).

V roce 2009 se uskutečnil pilotní projekt MŠMT ČR realizovaný Domem zahraničních služeb. Petrem Skořepou byla vytipována studentka z Banátu z rodiny s českými kořeny a ve školním roce 2009/2010 nastoupila do 1. ročníku Střední odborné školy pedagogické v Liberci. Tento rok chce škola v projektu pokračovat a studentů přijmout více (Vydra, 19.4.2010).

7.2 Ministerstvo zahraničních věcí ČR

Krajaňům se na Ministerstvu zahraničních věcí (dále MZV ČR) věnuje od roku 2008 Odbor pro kulturu, komunikaci a prezentaci, kterému předcházela Odbor kulturních a krajaňských vztahů. V současnosti probíhá Program podpory českého kulturního dědictví v zahraničí na léta 2006-2010. Každý rok proudí do oblasti, kde žijí krajaňské komunity, více než 50 mil. Kč. V letech 2009 a 2010 byla částka vzhledem k dopadům světové ekonomické krize a následným úsporným opatřením snížena (Eisenbruk, 2009).

Nemalá finanční podpora míří každým rokem i do Rumunska. Finance jsou předávány Demokratickému svazu Slováků a Čechů v Rumunsku (dále DSSČR). Mezi roky 2007-2009 obdržel DSSČR finanční dar 1,24 mil. Kč. V letošním roce byl do Rumunska schválen dar ve výši 250 750 Kč (MZV ČR, 11. 4. 2010).

7.3 Člověk v tísní

Člověk v tísní je obecně prospěšná společnost, která vznikla v květnu 1992 jako humanitární organizace s cílem pomáhat v krizových oblastech a podporovat dodržování lidských práv ve světě. Působila ve více než 37 zemích světa. Pomáhá v Evropě, Asii i Africe. Realizuje humanitární pomoc, dlouhodobé rozvojové projekty a podporuje snahy o demokratizaci a dodržování lidských práv. Již 12 let pomáhá také v Rumunsku (Člověk v tísní, 12. 3. 2010).

Provozuje internetové stránky www.banat.cz, na kterých je možno nalézt množství užitečných informací. Nabízí informace a rady pro turisty, zároveň i pro firmy a podnikatele, kteří by rádi expandovali do Banátu. Jak již bylo v této práci zmíněno, lidé potřebují především pracovní příležitosti.

7.3.1 Projekty Člověka v tísní v roce 2009

Projekty minulého roku jsou shrnuty v Závěrečné zprávě projektu asistenční pomoci krajské komunitě v Banátu (Člověk v tísní, 12. 3. 2010).

V roce 2009 se nadace zaměřila na aktivity, které vedou ke vzniku nových pracovních míst přímo v českých obcích nebo v jejich okolí (podpora agroturistiky jako součásti šetrného cestovního ruchu, podpora vzniku rodinných firem, asistence podnikatelům z ČR). Důraz byl kladen také na přilákání dalších investorů do českých obcí cestou propagace Banátu. V oblasti působí Mgr. Ivo Dokoupil, asistent-koordinátor, který monitoruje současnou situaci.

Při svých projektech spolupracuje nadace s kompetentními orgány rumunské státní správy a obecní samosprávy (Župní rada ve městě Řešice), se zastupitelským úřadem ČR v Bukurešti, se zástupci Plzeňského kraje (partner řešické župy) a s nezávislými experty Evropského sdružení ekoagroturistiky (dále ECEAT).

1. Agroturistika

Cílem je vytvořit pracovní místa pro krajany pracující v oblasti služeb, ubytování a stravování. Činnost v této oblasti je pravidelně konzultována se společností ECEAT.

V rámci této části projektu se uskutečnily tyto aktivity:

Prezentace destinace na veletrhu cestovního ruchu Go a Regiontour v lednu v Brně

Školení ubytovávajících v českých obcích

Školení pod vedením Iva Dokoupila se ve Svaté Heleně a Gerniku zúčastnilo 52 krajanů. Školení bylo zaměřeno na rozšiřování služeb turistům a dále byla doporučena přiměřená cena za ubytování a stravování.

Kontrola, oprava, obnova turistického značení KČT

Tato údržba se provádí každoročně. Opravy provádí Josef Merhaut z Gerniku, který byl proškolen KČT.

Podpora výroby domácích výrobků

V rámci tohoto projektu byly vytištěny a zdarma rozdávány etikety s nápisy „Slivovice“, „Marmeláda“, „Včelí med“, „Višňovka“ a „Víno“. Krajané prodávají tyto výrobky turistům.

Vytištění a distribuce letáku „Banát – romantická dovolená u krajanů“

Letáky jsou určeny pro propagaci destinace a pro informování turistů v oblasti o možnostech turistiky a ubytování. Letáky jsou k dostání v obchůdcích společně s nabídkou ubytování. Také byly vloženy jako reklama do časopisu Týden.

Hippoturistika

Tento projekt podporuje půjčování koňů turistům. V roce 2008 bylo zakoupeno osm sedel a jezdeckých přileb. V roce 2009 byly koupeny další sedla a přilby, byli vytipováni obyvatelé, kteří mají vhodné jezdecké koně a ti byli proškoleni předsedkyní sekce hippoturistiky KČT, paní Milenu Andělovou. Zájem o pronájem koní mezi turisty stoupá a pro místní to znamená možnost dalšího výtěžku.

Keramická pec

Keramická pec byla koupená pro školu ve Svaté Heleně z peněz získaných od sponzorů. Místní byli zaškoleni a keramické předměty se budou prodávat jako suvenýry pro turisty. V roce 2010 Člověk v tísni plánuje koupit keramické pece do Eibentálu.

2. Podpora podnikatelských aktivit, projekty EU, spolupráce s župní radou v Řešici

V roce 2009 pokračovala podpora podnikatelských aktivit a asistence podnikání formou poskytování kontaktů a informací pro zájemce z ČR o podnikání v oblasti českých obcí.

Byly zajišťovány aktivity směřující k lepšímu čerpání evropských fondů v rámci župy Caras-Severin. Hlavní zaměření směřovala k zemědělcům a na zlepšení jejich možností čerpat dotace z EU.

Banátské panenky

Banátské panenky je zcela nový projekt, který byl schválen 22. 10. 2009 certifikátem EU. YMCA Brno, největší nezisková mládežnické organizace na světě, ve spolupráci s firmou Noe, jedním z největších českých výrobců hraček, se společností Člověk v tísní založily v Eibentálu, Rovensku a ve Svaté Heleně malou dílnu na výrobu panenek z přírodních materiálů. Panenky šijí místní šikovné ženy. Ceny za panenky se pohybují od 50 Kč do 850 Kč. Tolik stojí velké krojované panenky, levnější jsou pak maňásci. Všechny výrobky jsou šité ručně z bavlny, vlny a přírodních materiálů. Výroba se teprve rozjíždí, stále se shání šicí stroje a hledá se zajištění odbytu pro výrobky. V současné době je lze koupit na mnoha místech naší republiky, především v Brně. V létě budou panenky v prodeji i ve Svaté Heleně.

Stáže v ČR

Uskutečnily se výměnné pobyty starostů banátských obcí se starosty Olomouckého kraje. Čeští starostové navštívili obce, získali mnoho kontaktů a po návratu přijeli do ČR zástupci z českých obcí v Rumunsku. Měli možnost se v krátké době podrobně seznámit se situací obcí, které jsou podobné rumunským.

Mise firmy Toner

Pomoc při zprostředkování kontaktů pro firmu Toner z Plzně, která se zabývá obráběním kovů. V rámci festivalu proběhla první jednání na magistrátě města Nová Moldava a firma Toner zamýšlí otevřít pobočku pro svou výrobu.

Deklarace mezi Župou Caras-Severin a Plzeňským krajem

Na podzim 2009 byla v Plzni podepsaná deklarace o spolupráci mezi Župním úřadem v Řešici a Plzeňským krajem.

Krajané studující v Klatovech

Výsledkem spolupráce mezi župou Caras-Severin a Plzeňským krajem je možnost studia na školách v Plzeňském kraji. Ve školním roce 2008/09 této možnosti využili první dva krajanští studenti z Gerniku, kteří zahájili studium na Střední zemědělské škole v Klatovech. Další studenti se hlásí na rok 2010/11.

3. Festival české kultury ve Svaté Heleně

Jednalo se o první festival české kultury v rumunském Banátu. Cílem bylo upozornit českou i rumunskou společnost na české obce v Banátu. Všichni účinkující se účastnili bez nároků na honorář. Festival se konal pod záštitou Hospodářské komory ČR, což významně přispělo k propagaci Banátu jako oblasti vhodné pro podnikatelské aktivity.

4. Další aktivity

Zlepšení sociální a zdravotní péče

Ve spolupráci s Červeným křížem opět pokračovala koordinace výjezdů zdravotníků do českých obcí. V roce 2009 se uskutečnil jeden výjezd a jednáním se podařilo dosáhnout toho, že Charita Temešvár platí v obcích Svatá Helena, Rovensko a Bígr proškolené ošetřovatelky na pomoc starším lidem. Těmto ošetřovatelkám chce Člověk v tísni v dalších letech dodávat potřebný zdravotnický materiál.

7.4 Charita České republiky

Členem Charity Česká republika je šest diecézních a dvě arcidiecézní charity. Charita provádí humanitární pomoc v zahraničí od roku 1995 prostřednictvím jednotlivých diecézí. Pomáhá v oblastech, které byly zasaženy přírodními katastrofami, dále v zemích s vojenskými konflikty a v zemích, které procházejí krizí (Charita České republiky, 13.4.2010).

7.4.1 Česká katolická charita v Brněnské diecézi

Tato charita započala svou spolupráci v roce 2006 a stále v českých obcích působí a pomáhá. Charita Hodonín spadá pod Českou katolickou charitu v Brněnské diecézi, která ji oslovila koordinací humanitární pomoci českých obcí v rumunském Banátu.

Prioritou je zavedení pečovatelské a následně ošetřovatelské služby a dále vybudování odpovídajícího zázemí pro tyto služby v každé obci. Ve všech obcích byla provedena anketa, která ukázala velkou potřebnost těchto služeb a také nutnost proškolení pečovatelek. Byla uzavřena smlouva o spolupráci s DSSČR, který má své organizace ve všech obcích, a smlouva o dlouhodobém bezplatném pronájmu budovy ve Svaté Heleně, která se stala zázemím pro sociální služby, ale vzhledem k nejlepší dostupnosti této obce, také školícím střediskem. Oprava tohoto objektu je hrazena ze zdrojů DSSČR a Charity Česká republika. Oblastní charita Hodonín vyhlásila veřejnou sbírku, jejíž výtěžek napomohl nejen řešení opravy budovy, ale hlavně rozvoji domácí péče a ostatních sociálních projektů oblasti Banátu. Pracovníci vybudovali zázemí, vyškolili zdravotní ošetřovatelky a předávají know-how, jehož základním principem je snaha pomoci vytvořit podmínky, aby místní obyvatelé byli soběstační. Zároveň zde poskytnou proškoleným ošetřovatelkám pracovní místa. Charita Hodonín chce

v Českém Banátu pomáhat i finančně. Kromě vyhlášené sbírky chce pomoci zažádat o finanční granty v České republice. Také učí místní využívat peněz z EU, rumunské vlády či od místní samosprávy, která tuto oblast zanedbává (Charita Hodonín, 13. 4. 2010).

7.4.2 Diecézní charita Plzeň

Diecézní charita Plzeň (dále DCHP) se také zabývala pomocí českým krajanům. Právě na Plzeňsko z oblasti Českého Banátu vracelo mnoho obyvatel, protože z této oblasti pochází nejvíc rumunských Čechů. Zde se snažila o integraci českých reemigrantů do české společnosti. Poradna pro migranty pomáhala reemigrantům s vyřízením potřebných potvrzení k pobytu v ČR, řešit problémy s bydlením i se zaměstnáním. Na DCHP se obrátila například rodina, která měla problém se sousedy alkoholiky, sháněla jiné bydlení a DCHP pomohla problém rychleji vyřešit. V létě roku 2002, 5. - 18. 8., byl pro děti reemigrantů uspořádán letní dětský křesťanský tábor ve Starém Plzenci. Tábora se účastnilo devět dětí a jeho náplní byly výlety po okolí, také motlitby a zpěv duchovních písní. Na podzim roku 2003 byl DCHP nabídnut obytný a hospodářský objekt pro soukromé hospodaření v okrese Plzeň-Jih pro rodinu rumunských Čechů. S žádostí o pomoc se na Charitu obrátil občan z Gerniku, který žádal sehnat klínové řemeny ke kombajnu².

Dnešní spolupráce je jen velmi malá. Podle ředitele DCHP, pana Ing. Jiřího Lodra (19. 3. 2010), jsou rumunští Češi plně integrováni a pomoc nepotřebují.

Charita působila také přímo v oblasti Banátu. Nejaktivnější byla v roce 2001, spolupráce trvala do roku 2004. V létě roku 2001 bylo DCHP vysláno 24 dobrovolníků pomáhat místním se zemědělskými pracemi, hlavně při sklizni. Největší pomoc byla poskytnuta v Gerniku, dobrovolníci navštěvovali i Svatou Helenu a Eibentál. Za peníze, které byly ušetřeny, byla obyvatelům Gerniku poskytnuta potravinová pomoc³. Celkem bylo nakoupeno – 72 kg mouky, 48 kg cukru, 24 l oleje, 72 kg oleje, 72 kg rýže a sušenky. V rámci této cesty byly škoře v Gerniku předány dary za 16 200 Kč. Tuto částku obdržela DCHP od MZV ČR na rozvoj kultury a školství v této oblasti. Zakoupeny byly sportovní potřeby a dále 3 kytary, 20 fléten, 32 zpěvníků „Já písnička“,

² Bohužel jsem již nenalezla žádné výstupy, které by popisovaly, jaké měly akce úspěch a zda-li byla pomoc realizována

³ Příspěvy byly poskytovány dle Seznamu potřebných, který sestavili zástupci obce

radiomagnetofon a 4 české knihy. Celkové náklady akce, 100 300 Kč, hradilo Sdružení Česká katolická charita (Archiv DCHP, 2010)

7.5 Sdružení S, o.s.

Sdružení S, o.s. je občanské sdružení registrované Ministerstvem vnitra ČR. Pracují v něm dobrovolníci bez nároku na odměnu, proto všechny finanční dary putují do oblasti Českého Banátu. Pomoc tohoto spolku je založená na soukromé iniciativě, která může pomoci s problémy jen obtížně zvládnutelnými v rámci klasické rozvojové pomoci. Cílem je přispět k tomu, aby se podmínky v českých školách v Banátu alespoň zčásti přiblížily obvyklým celoevropským standardům.

Největším realizátorem pomoci je jazyková škola Glossa. V 2003 koupila do školy ve Svaté Heleně učebnice angličtiny, kterou v Českém Banátu lektoři z Glossy od roku 2003 do roku 2008 zároveň vyučovali. Dále poskytla Glossa škole ve Svaté Heleně scanner, laserovou tiskárnu, zeměpisné atlasy, nástěnné mapy a příspěvek na vybavení tělocvičny. Starokatolická církev zakoupila hi-fi věž a rumunsko-francouzské a rumunské-anglické slovníky. V Bígru zakoupila Glossa hifi-věž a ve školních letech 2005/2006 a 2006/2007 v obci působil učitel angličtiny z jazykové školy. Ve stejných letech působil učitel i na Rovensku. Ve školním roce 2007/2008 díky jazykové škole působila na Rovensku učitelka českého jazyka. V roce 2009 byly do Eibentálu nakoupeny hudební nástroje, byl podpořen provoz oficiálních internetových stránek Svaté Heleny - www.svata-helena.eu a také finančně podpořeno setkání krajanů v ČR.

Sdružení S, o.s. realizovalo projekt „Máte zájem pomoci?“. Zájemci posílali finanční dary na účet společnosti. Celkem bylo vybráno 337 euro, které byly použity k nákupu mikroskopu a rumunsko-francouzských a rumunsko-anglických slovníků do školy ve Svaté Heleně.

Mgr. Pavel Trefný spolupracoval se Sdružením S od roku 2003. Do českých obcí byly koupeny díky jeho pomoci pracovní sešity, hudební nástroje, tiskárna a kopírka (Sdružení S, o.s., 18.4.2010).

7.6 Asociace turistických oddílů mládeže ČR

Asociace turistických oddílů mládeže ČR (dále A-TOM) je občanské sdružení dětí a mládeže s celorepublikovou působností zaměřené především na turistiku a tábornictví (A-TOM, 20. 4. 2010).

A-TOM pořádá pro děti českých krajanů v Banátu tábory. Pravidelným místem pro táboření se stala oblast u Gerniku, nazvaná „U Petra“ nebo „U vodních mlýnků“. Akce jsou pořádány ve spolupráci s Ligou lesní moudrosti. A-TOM také dostává dotace z MŠMT ČR, které pokrývají většinu nákladů spojených s táborem. Prvního tábora v roce 2008 se během dvou turnusů zúčastnilo 40 dětí. V roce 2009 se konaly dva turnusy, kterých se zúčastnilo celkem 36 dětí. Letos bude uspořádán turnus pouze jeden. Tomáš Hurt, jeden z organizátorů akce, předpokládá plnou kapacitu 24 dětí. Náplň tábora tvoří celotáborová hra, rukodělná činnost a další aktivity, které jsou dětmi vnímány s velkým nadšením. V obcích neexistují žádné volnočasové kroužky (např. pouze hra na flétnu ve škole), a proto jsou jakékoliv hry velkým zpestřením.

Cílem projektu je jednak nabídnout dětem prázdninový program a také je seznámit s jejich vrstevníky z jiných obcí, se kterými nejsou celý rok v kontaktu díky špatné infrastruktuře a velké vzdálenosti mezi obcemi (Hurt, 18. 4. 2010).

7.7 Milosrdné sestry sv. Kříže

Milosrdné sestry sv. Kříže působily v Gerniku v období 26. 7. 1996 - 8. 12. 2002. Jejich práce spočívala ve spolupráci s místním knězem, kterému pomáhaly při vyučování náboženství. Navštěvovaly staré a nemocné obyvatele, kterým zároveň poskytovaly zdravotní péči. Pomáhaly při nácviu náboženských zpěvů a organizaci při bohoslužbách (Sestra Michaela, 6. 4. 2010).

Kapitola 8

Hodnocení a návrhy na zlepšení

Je dobře, že velká pozornost při poskytování pomoci je věnována i mladší generaci, na jejíž budoucnosti v Banátu je založena budoucnost celé české komunity. Školy jsou podporovány mnoha projekty, působí na nich čeští učitelé, je podporována četba české literatury, pro děti jsou pořádány tábory.

Zároveň zde přibyl počet pracovních míst. Velký důraz se klade na rozvoj turismu. Návštěvníci mají velké množství aktivit, díky nimž tráví v obcích delší dobu, v případě spokojenosti doporučí tuto oblast známým a sami se sem také rádi vrátí.

Na následující stránce se pokusím shrnout, v jakých oblastech jsou podle mého názoru největší nedostatky.

8.1 Zdravotní péče

I když v roce 2009 se organizaci Člověk v tísní podařilo dojednat, že Charita Temešvár platí v obcích Svatá Helena, Rovensko a Bígr na pomoc starším lidem ošetřovatelky, v jiných obcích zdravotní péče téměř chybí. České děti nejsou zvané na žádné preventivní prohlídky. V případě, že potřebují lékaře, musí zaplatit nemalou částku, k prohlídce u lékaře je v praxi častý i úplatek. Českým krajanům by tedy velmi pomohlo, kdyby byla v českých obcích zajištěna lékařská péče.

Jedním z negativních dopadů nedostatečné zdravotní péče je častý výskyt interních onemocnění (např. žloutenky), proti kterým nejsou místní obyvatelé očkováni.

8.2 Pomoc během sezónních prací

Pomoc zejména během sklizně by místním občanům pomohla, stejně jako nákup techniky pro usnadnění sklizně. V několika obcích byl zakoupen kombajn. Techniky je stále málo, na pokrytí poptávky to zdaleka nestačí, často se na půjčení zemědělských strojů vypisují dlouhé čekací lhůty.

8.3 Změna samosprávy

Obec Gernik má jako jediná z českých obcí svůj obecní úřad. Obecní úřady dalších českých obcí se nacházejí v přidružených rumunských obcích. Je tedy těžké ve volbách zvolit českého starostu. Český starosta byl zvolen pouze v Gerniku, ale Rumuni jeho rodině vyhrožovali, a proto po 14 dnech z této funkce odstoupil. Dnes mají všechny české obce rumunského starostu, pouze v Gerniku je místostarosta českého původu. Většina obecních peněz se investuje do rumunských obcí a na ty české se zapomíná, proto by bylo vhodné do budoucna přiznat Čechům větší pravomoce (Archiv DCHP, 2010).

Dalším problémem je stav silnic. Za obcí končí vlastnictví obce a silnice se stává župní. Opravu komunikací může provádět pouze autorizovaná rumunská firma. Župy investují peníze do významnějších komunikací a na malé silnice mezi českými obcemi nezbyvají peníze. Kdyby oprava silnic spadala do kompetencí obce, byla by větší šance, že se na opravu najdou finance. Dále by na stavbách získali práci i místní občané.

Se samosprávou souvisí i rozdělování financí z MZV ČR. Finance směřují k DSSČR, takže české obce je nemají pod svou kontrolou, a tak bohužel dochází k situacím, kdy si členové DSSČR pořizují za dotace MZV ČR nové automobily a peníze nesměřují do oblastí, kde jsou potřebné. Kdyby byly finance rozdělovány do jednotlivých obcí, nedocházelo by k těmto situacím a starostové by měli větší kontrolu nad tokem financí.

Kapitola 9

Diskuze - perspektivy a budoucnost sledované oblasti

Domnívám se, že budoucnost obyvatel českých obcí v Banátu je do velké míry závislá na perspektivách tohoto území, které se místní obyvatelé, ať už sami nebo s cizí pomocí, musí naučit rozvíjet a využívat ke svému prospěchu. Následující dvě podkapitoly se zabývají oblastmi, které jsou podle mého názoru perspektivní do budoucnosti, a mohou ovlivnit život celého území.

9.1 Zaměstnání

Míra nezaměstnanosti je jedním ze zásadních migračních důvodů. Mnoho obyvatel Banátu by v budoucnu mohlo prosperovat ze zemědělství. Jak již bylo zmíněno, zemědělství není tak atraktivní obor jako dříve. Místní výrobky jsou 100% bio a právě biozemědělství je podle mě jedna z věcí, které by do budoucna mohla v této oblasti vydělávat.

Biozemědělství je moderní forma zemědělského hospodaření bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, hormonů a umělých látek. Ekologické zemědělství je hospodaření s kladným vztahem ke zvířatům, půdě, rostlinám a přírodě. Jedná se o velmi pokrokový způsob hospodaření, který bere ohled na přirozené vztahy v zemědělských systémech, a tak umožňuje produkovat vysoce hodnotné a kvalitní potraviny (90 argumentů pro ekologické zemědělství, 2007).

Ekologické zemědělství zažívá v posledních letech celosvětový boom a Český Banát je svým zemědělstvím výjimečný, a proto by si toto odvětví zasloužilo větší příležitosti než má nyní a mohlo by se pro své zemědělské výrobky stát vyhledávanou oblastí.

Podnikání v této oblasti má pro české firmy optimální klima. Myslím, že obě strany vstupující na pracovní trh by prosperovaly. Celá oblast Caras-Severin je charakterizována jako oblast s dlouhodobou průmyslovou tradicí ještě z dob Rakouska-Uherska. Navíc zde žije česká menšina, takže je vyřešen i jazykový problém. Další výhodou je levná pracovní síla.

Podle Švihlové (2006) mezi důvody pro investice do Rumunska patří:

- nízké ceny nemovitostí
- členství země v NATO a EU
- stále oblíbenější turistická destinace
- široký úhel zahraničních investic
- nízké životní náklady

V oblasti se nachází mnoho přírodních zdrojů, můžeme zde nalézt naleziště mramoru, mědi, žuly, šterku, písku, andezitu. Uhelne sloje se nacházejí u obcí Bígr, Kozlu a Eibentál. V okolí Svaté Heleny a Eibentálu jsou naleziště rud. V okolí Eibentálu se hojně vyskytuje serpentinit, chromit a azbest (Kvaček a kol., 2009, s. 13). Hornictví má tedy v této oblasti určitě význam. Jak již bylo zmíněno v kapitole o zaměstnání, antracitové doly byly v roce 2006 zavřeny a práci ztratilo mnoho obyvatel. Jsem toho názoru, že těžební průmysl je oblastí, ve které by získalo práci mnoho obyvatel a určitě je to jeden z aspektů, který by měl vliv na prosperitu celé oblasti.

9.2 Turismus

Turismus je pro obyvatele Banátu jedna z dalších možností příjmu. Turismus zde sice v posledních letech prosperuje, ale návštěvnost není zdaleka tak vysoká, jaká by mohla být. Lákadlem pro turisty z České republiky jsou samozřejmě české obce. Je tu daleko více atraktivit, které by mohly přilákat návštěvníky z Rumunska, ale i z jiných zemí.

Území Českého Banátu se z velké části kryje s polohou Národního parku Železná vrata. Velkou část území tvoří zvlněné krasové plošiny Cuptoara, Carasova a Anina. Zde vznikly mnohé krasové jevy – jeskyně, závrtý a hluboké soutěsky. Banát je ideální oblastí pro ty, kteří milují přírodu. Lesy pokrývají 70 % území. Vyskytuje se zde mnoho endemických rostlinných i živočišných druhů (Kvaček a kol., 2009, s. 11-14).

V roce 2000 Klub českých turistů (dále KČT) vyznačil mezi obcemi Svatá Helena - Gerník – Rovensko červenou turistickou značku, která měřila 29,5 km (Markvart, 2000, s. 5). V následujícím roce byla trasa rozšířena ještě do Bígru a do Eibentálu. V květnu 2001 byla vydána KČT a Freytag & Berndt ve spolupráci s Člověkem v tísní mapa Českého Banátu, která je doplněna zajímavostmi této oblasti, ale i možnostmi ubytování. Právě nabídka ubytování a rozšíření služeb je další stránkou turismu, která by místním mohla přinést přivýdělek.

Otázka turismu je značně sporná. Český Banát potřebuje turisty jako zdroj příjmů a dále k rozšiřování povědomí o současné situaci. Na druhou stranu by s sebou masový turistický ruch nepřinesl nic pozitivního. Změnil by se ráz doposud neporušené přírody, obce by ztrácely svou přirozenou podobu a turisté by již nebyli vnímáni tak pozitivně a přátelsky. Docházelo by tak k postupnému zániku atributů, za kterými se lidé do této oblasti vydávají. Do budoucna bude nutné nalézt hranici mezi těmito dvěma pohledy.

Kapitola 10

Závěr

Jaká je budoucnost Českého Banátu? Tato otázka napadne snad každého návštěvníka tohoto malého území s dlouhodobou českou tradicí. Každá společnost je dynamická a vyvíjí se. Myšlenka uchovat české obce ve stejné a neporušené podobě je tedy zcela nereálná. Obyvatele nelze nutit, aby žili stále stejným způsobem a vytvořili živý skanzen, který se stane atrakcí pro české turisty. Obyvatelé si o své budoucnosti musí rozhodnout sami.

Alespoň k částečnému zodpovězení budoucího vývoje jsem si za cíl stanovila vytvoření vlastního dotazníku a jeho analýzou zjistit odlišnosti postojů mladé generace a pokusit se nastínit budoucí vývoj šetřených obcí. Hlavním přínosem této práce je zpracování dotazníků, díky kterým jsem došla k závěru, že i přesto, že české obce se od sebe nalézají ve vzdálenosti 15-20 km, jsou mezi názory mladé generace značné rozdíly. Snažila jsem se vystihnout budoucí vývoj šetřených obcí. Dle mého názoru bude k nejmenšímu úbytku obyvatel docházet v Eibentálu, ale bude docházet k častým sňatkům s občany rumunské národnosti a obyvatelé Eibentálu budou stále méně pociťovat sounáležitost s Českou republikou, která zanikne postupem času úplně.

Ve dvou kapitolách jsem shrnula formy pomoci, které do Českého Banátu přicházejí z České republiky a zamyslela jsem se nad oblastmi, které jsou perspektivní a do budoucna by zasloužily více pozornosti.

Budoucí vývoj obcí v Českém Banátu nelze zcela jednoznačně předpokládat. Dnes nemůžeme vědět, jaké procento rumunských Čechů se ještě vrátí do České republiky nebo se přestěhuje do jiné oblasti v Rumunsku. Nemůžeme ani odhadnout, zda zdejší domy a chalupy skončí v českém či rumunském vlastnictví. Je tedy otázkou, zda-li se české obce stanou místem oblíbené dovolené pro české občany nebo zda sem budou

přijíždět na letní sídla pouze bohatí Rumuni, kteří k tomuto území nemají žádný vztah, a ani se nebudou snažit o zachování dosavadní atmosféry.

Myslím, že pokud má být oblast do budoucna stále obývána českou komunitou, tak je to možné, pokud místní obyvatelé naleznou zaměstnání, oblast začne být atraktivní pro investory, nebo pokud se zde rozšíří příjem z cestovního ruchu.

Pomoc, která do Českého Banátu míří, je velká, přesto lidé odcházejí. Domnívám se, že historie české komunity, která si po více než 180 let drží svůj jazyk, zvyky a tradice, míří nenávratně ke konci a zanedlouho nezůstane nic jiného než vzpomínky a krajané vracející se do míst, kde trávili většinu svého života, budou pouze smutně sledovat chátrající stavení a pole ležící ladem.

Seznam použitých zdrojů

Archiv Diecézní charity Plzeň, 12. 4. 2010

BÉKÉSI, B., KISS, B., MAKOVICS, A. (2001): The Banat in light of historical-statistical data: The administrative, economic and social history of the region. In: Hannonen, P., Lönnqvist, B., Barna, G.: Ethnic minorities and power. Fonda Publishing, Helsinki, s. 126-150.

Český Banát – umírající komunita [reportáž online]. TV-MIS [cit. 2010-04-10]. Dostupné na <http://www.tv-mis.cz/titul.php?id=208>

DOLEŽAL, J., HAJNÝ, J., HEJDUKOVÁ, V. a kol. (2009): Rumunsko. In: Kokaisl a kol.: Krajané: Po stopách Čechů ve Východní Evropě. Za hranice, o.s., Praha, s. 12-64. Dostupné na http://books.google.cz/books?id=cS_le3UKNBQC&printsec=frontcover&source=gbs_v2_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

EISENBRUK, V. (2009): Krajanská komunita ve světě a její podpora ze strany Ministerstva zahraničních věcí ČR. In: Brouček, S., Grulich, T., a kol.: Krajané a Česká republika. Etnologický ústav AV ČR, Praha, s. 9-14

E-mailová korespondence s Jiřím Vydrou [online], 19. 4. 2010, vydraj@jergym.hiedu.cz

E-mailová korespondence s Josifem Mlezivou [online], 15. 4. 2010, josif.mleziva@yahoo.com

E-mailová korespondence s Nanynkou Nedbalovou [online], 27. 4. 2010, nana@synove.cz

E-mailová korespondence se Sestrou Michaelou [online], 6. 4. 2010, smichaela@centrum.cz

Forschungsinstitut für biologischen Landbau (2007): 90 argumentů pro ekologické zemědělství. Přeloženo z 90 Argumente für den Biolandbau. Bioinstitut, o.p.s., Olomouc, 14 s. Dostupné na www.bioinstitut.cz/documents/90argumentutext-web.pdf

INSSE (2010): The Czech community in Romania. 2010, Directia diseminare informatii statistice si relatii cu publicul

JECH, J., SECKÁ, M., SKALNÍKOVÁ, O. (1992): České vesnice v rumunském Banátě. Češi v cizině, 5, č. 1, s. 202

Kdo jsme [online]. Charita České republiky. [cit. 2010-4-13]. Dostupné na <http://www.charita.cz/article.asp?nArticleID=310&nDepartmentID=187&nLanguageID=1>

KVAČEK, J., LANGHAMMEROVÁ, J., MAŠEK, P., a kol. (2009): Český Banát. Národní muzeum, Praha, 111 s.

- MARKVART, K. (2000): Jak jsme značili v Banátu. *Turista*, 112, č. 5, s. 4-5
- NÁPLAVA, M. (2009): Na Cestě po Banátu. In. Válková, M., Bartoška, J., Donutil, M.: *Na cestě 1. Jota*, Brno, s. 28-46
- Nicolae Ceausescu [online]. *Životopisy online*. [cit. 2010-04-28]. Dostupné na <http://zivotopisyonline.cz/nicolae-ceausescu-2611918-26121989-rumunsky-komunisticky-diktator/>
- Novinky [online]. Sdružení TOM. [cit. 2010-04-20]. Dostupné na <http://www.a-tom.cz/1/novinky/>
- O Člověku v tísní [online]. *Člověk v tísní*. [cit. 2010-03-12]. Dostupné na <http://www.clovekvtsni.cz/>
- Osobní rozhovor s Jiřím Lodrem, Plzeň, 19. 3. 2010
- Osobní rozhovor s Tomášem Hurtem, Praha, 18. 4. 2010
- Pomoc do zahraničí [online]. Oblastní charita Hodonín. [cit. 2010-04-13]. Dostupné na http://hodonin.caritas.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=55&Itemid=37
- Projekty pomoci [online]. Sdružení S, o.s. [cit. 2010-04-18]. Dostupné na <http://sdruzenisos.cz/?sid=3>
- Rumunsko: Základní informace o teritoriu [online]. *BusinessInfo.cz*. [cit. 2010-04-15]. Dostupné na <http://www.businessinfo.cz/cz/kontakt/>
- Rumunský Banát – srpen 2006 [online]. Pavel Šarbort. [cit. 2010-5-13]. Dostupné na <http://www.sarbort.cz/cesty/banat-2006>
- SECKÁ, M. (1995): Češi v rumunském Banátu. *Češi v cizině*, 8, č. 1, s. 92-115.
- SVOBODA, J., DOKOUPIL, I. (2002): *Turistický a vlastivědný průvodce českým Banátem*. Kudrna, Brno, 158 s.
- ŠVIHLOVÁ, L. (2006): Možnosti podnikání v župě Caras-Severin. Dostupné na http://www.banat.cz/podnikani/podnikani_zupa_caras_severin.htm
- URBÁNEK, R. (2003): Češi v Rumunském Banátu. *Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě*, Vysoké Mýto, 24 s.
- Vysílání učitelů ke krajským komunitám [online]. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. [cit. 2010-04-11]. Dostupné na http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/kultura_a_krajane/krajane/pomoc_krajanu_m_ve_skolstvi/vysilani_ucitelu_ke_krajanskym_komunitam.html
- Závěrečná zpráva projektu asistenční pomoci krajské komunitě v Banátu [online]. *Člověk v tísní*. [cit. 2010-03-12]. Dostupné na http://www.banat.cz/projekt_pomoci_cvt.htm

Přílohy

Příloha 1: Mapa sledované oblasti

Zdroj: Šarbort, 2010

Příloha 2: Dotazník

Dobrý den, jsem Iva Blůmelová z České republiky a píšu o Českém Banátu práci do školy. Zajímají mě Vaše názory. Prosím, vyplňte dotazník, moc mi to pomůže, děkuji.

Navštívili jste (alespoň 1x) Českou republiku?

ANO NE

Máte nějaké příbuzné v České republice, kteří odešli z Rumunska během posledních deseti let?

ANO NE

Po skončení základního studia byste nejraději:

- a. Zůstali v Banátu
- b. Přestěhovali se někam jinam do Rumunska
- c. Přestěhovali se do České republiky na vesnici
- d. Přestěhovali se do České republiky do města
- e. jiná odpověď, napište, prosím, jaká

Pokud byste raději odešli do České republiky, napište, prosím, proč:

.....

Pokud byste raději zůstali tam, kde teď žijete, napište , prosím, proč:

.....

Myslíte si, že lidé v České republice jsou šťastnější?

- a. Určitě ano
- b. Spíše ano
- c. Je to stejné
- d. Spíše ne
- e. Určitě ne
- f. jiná odpověď, napište, prosím, jaká:

Zde můžete opět zdůvodnit svou odpověď:

.....

Za manžela/manželku bych chtěl/a mít:

- a. Rumuna/Rumunku
- b. Čecha/Češku z Rumunska
- c. Čecha/Češku z ČR
- d. Nezáleží na původu

Pokud k tomu máte nějaký důvod, napište, prosím, proč:

.....

Dovedete si představit, že budete celý život pracovat zemědělství?

- a. ANO
- b. NE

Jiná odpověď, napište, prosím jaká:

Jaké je vaše vysněné povolání?

.....

Sledujete v televizi pravidelně(tj. nejméně jednou měsíčně) české filmy?

- a. ANO
- b. NE

Pokud ano, napište nějaké, které znáte:

.....

Posloucháte pravidelně(tj. nejméně jednou měsíčně) českou hudbu?

- a. ANO
- b. NE

Pokud ano, napište, kterého zpěváka, zpěvačku nebo skupinu máte nejradši:

.....

Čtete pravidelně (tj. nejméně jednou měsíčně) české knihy?

- a. ANO
- b. NE

Pokud ano, napište, jaká kniha je vaše nejoblíbenější:

.....

Jste rádi, že sem přijíždějí čeští turisté?

- a. Určitě ano
- b. Spíše ano
- c. Neutrální názor
- d. Spíše ne
- e. Určitě ne

Proč?

Myslíte, že Česká republika se o toto území dostatečně stará?

- a. Určitě ano
- b. Spíše ano
- c. Nevím
- d. Spíše ne
- e. Určitě ne

Napište, prosím, nějakou věc nebo projekt, o kterém víte, že byl ve vaší vesnici financován českou vládou nebo nějakým českým

spolkem:.....

.....

Rozuměli jste všem českým slovům použitých v tomto dotazníku?

- a. Ano, rozuměl/a jsem všem slovům
- b. Rozuměl/a jsem skoro všem slovům, vždy jsem chápal/a smysl věty
- c. Některým slovům jsem nerozuměla, někdy jsem nechápal/a otázku
- d. Pan učitel mi musel všechno přeložit

Pohlaví – žena muž

Věk -

Škola ve vesnici

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku ☺

Příloha 3: Charakteristická krajina Českého Banátu

Zdroj: foto autora

Příloha 4: Pohled na obec Bígr

Zdroj : foto autora

Příloha 5: Obec Rovensko

Zdroj : foto autora

Příloha 6: Zemědělství v Gerniku

Zdroj : foto autora

Příloha 7: Škola ve Svaté Heleně

Zdroj : foto autora

Příloha 8 : Zchátralé budovy po důlní činnosti ve čtvrti Baia Noua

Zdroj : foto autora

Příloha 9: Potah s koňmi v obci Svatá Helena

Zdroj : foto autora

Příloha 10: Ženy z Bígru v tradičním oděvu

Zdroj : foto autora